

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVII

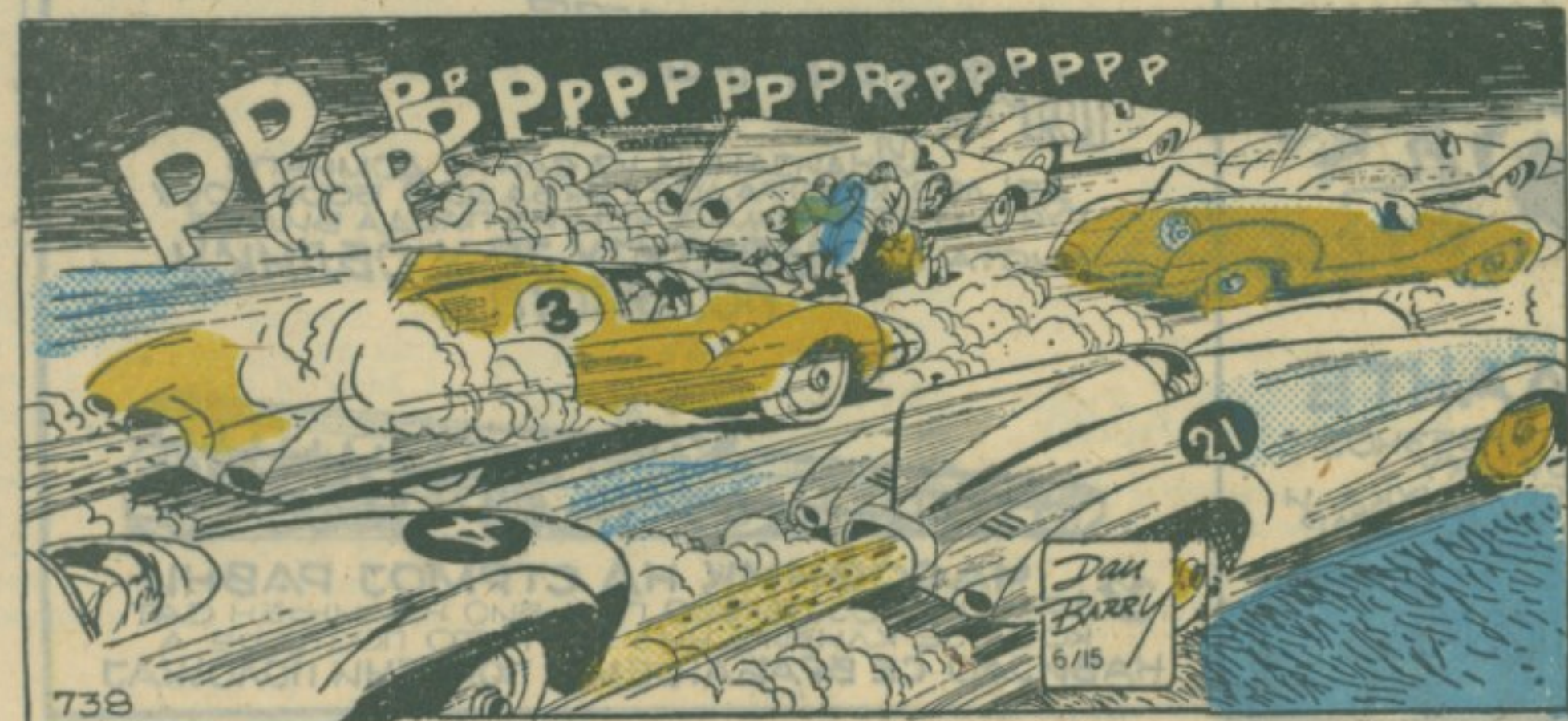
Број 738

19. фебруар 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

СЛАВА ЧЕЛИКА ИЗ СЛОВЕНИЈЕ
АНЕДОТЕ
ШАХ
СПОРТ
ШАРЕНИ ДЕО СА СЛИКАМА
ПОДВИЗИ КОЈИ СЕ ПАМТЕ
ПЕР ЛОТИ И МАЧКЕ
ЗАГОНЕТКЕ ПРИРОДЕ
АНЕДОТЕ О ВУКУ КАРАЦИЋУ
ОСВЕТА ХЈУ ГЛАСА
ЕЛЕКТРОНСКИ ШПИЈУНИ

КРОЗ БЕКОБЕ

МАЧ И РЕЧ

Многи документи који су до нас дошли још из старог века сведоче нам да су древни ратници често водили дво-струкни рат: оружјем и речју. Сун Цу Бу, који је живео у 5. веку пре наше ере, писао је да се највећи успех не састоји у победама на бојном пољу, већ да се непријатељ савлада без борбе, речима. Стари Грци и Римљани били су прави мајстори у томе. Историја је забележила да је Темистокле упућивао поруке Јонцима на тај начин што их је уклесивао у камен поред извора где су долазили да пију во-

ду. У тим порукама утицао је на њих да се одвоје од Персијанаца и да не ратују против Грчке.

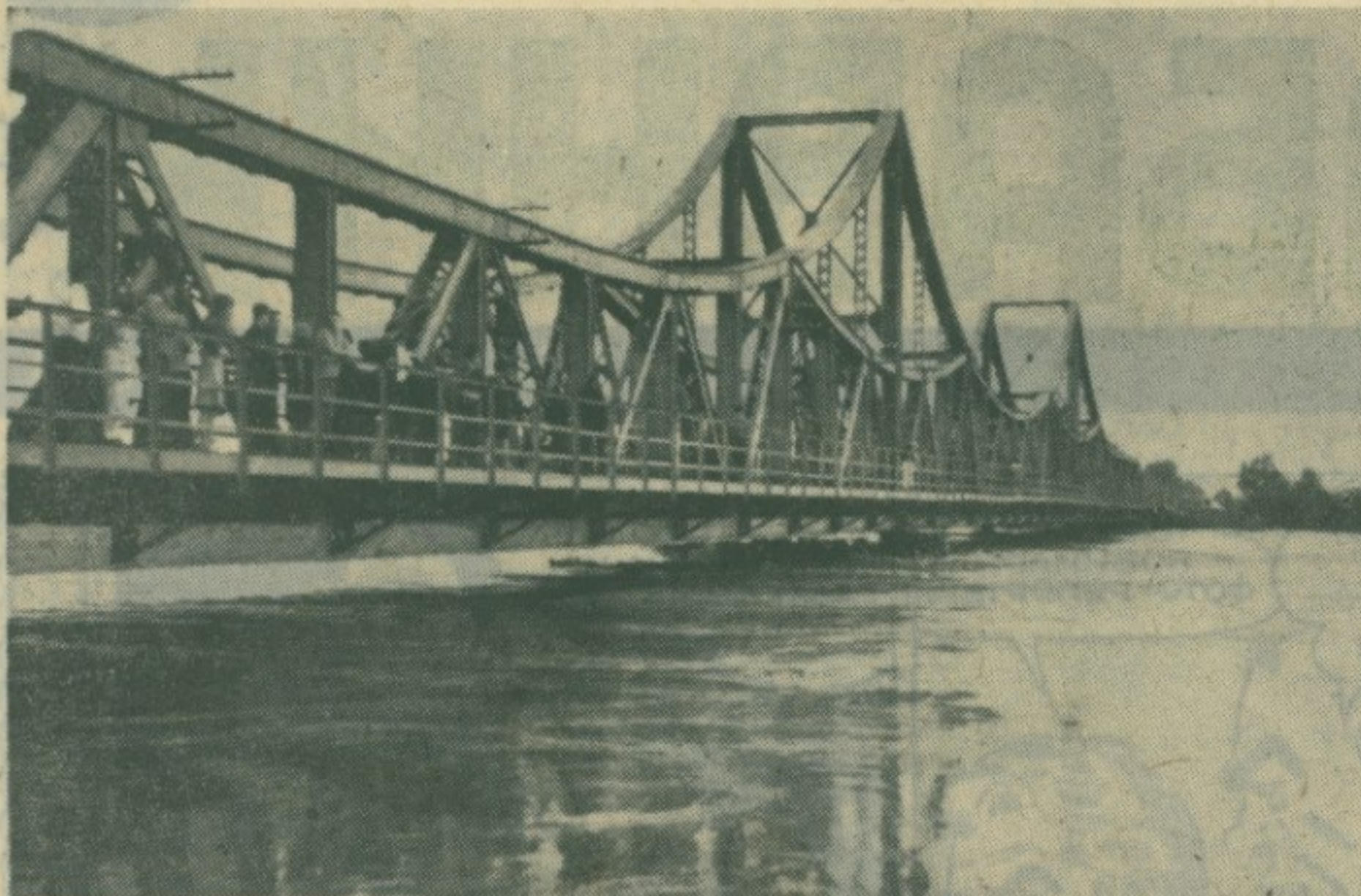
У борби против непријатеља Римљани су се вешто служили беседништвом и беседницима, писаним паролама, па чак и неком врлом позоришта. Да би се подрио морал непријатеља, римски писац Флавије Вегеције Ренат (око 400. године) препоручује да се према људима придобијеним из непријатељских редова показује добра воља јер према његовим речима, „прибеглице слабе непријатеља много више но што би га ослабили побуњени војници“. Римски цар Константин Велики добро је знао шта у критичном часу може да се постигне правим речима. Уочи једне одлучујуће битке он је објавио да му се на небу појавило предсказање у облику крста на коме је писало: „У овом знаку ћеш победити.“ Том причом он је придобио за себе већину бораца који су иначе били хришћани.

На својим великим оswајачким походима Џингис Кан се такође није ослањао само на оружје. Испред његових чета ишле су уходе које су шириле приче о непобедивој сили монголских хорди.

Кроз нашу
земљу

ВЕЛИКА МОРАВА

Слив Велике Мораве обухвата површину од 37.440 км², што представља 14,3% територије СФРЈ или 41,5% СР Србије. На тој површини постоји 4.137 насеља у којима живи преко 3,5 милиона становника. Рељеф слива Велике Мораве претежно је брежуљкаст и планински и просечна му је висина 630 м. Плодне површине су у речним долинама и има их око 300 хиљада хектара. Цео слив је јако угрожен од ерозије. У њему је регистровано 1.149 бујичних токова, који наносе у низине огромне количине крупнијег и ситнијег шљунка и талога. Од ерозије се мора заштитити око 15 хиљада км², што представља 39% од укупне површине слива. По подацима проф. др Гавриловића услед дејства ерозије у сливу Велике Мораве годишње се произведе око 30 милиона м³ наноса, од чега до Дучава доспе преко 8,7 милиона м³. Остатак са задржава у кориту Мораве, њених саставница и њихових притока. Због сталног засињања наносом корита река у сливу Велике Мораве, па и она сама, веома су оплићале и нису у стању да приме сву количину воде која се, нарочито после отапања снега, сручи низ планинске падине у долине. Зато се реке у целом сливу изливају и плаве површину од преко 188.000 хектара, проузрокујући огромне штете (1963. год. 27 милијарди дина). У току су радови да се обуздају воде у сливу Велике Мораве, што ће се постићи изградњом великог броја вештачких језера, насипа, пресецањем окука итд.

ЉУБИЧЕВСКИ МОСТ НА ВЕЛИКОЈ МОРАВИ 17. МАЈА 1965. ГОДИНЕ У ТРЕНУТКУ КАДА СЕ ВОДА ИЗЛИЛА НА ПУТ СВЕТОЗАРЕВО — ВУПРИЈА

И МУВЕ ИМАЈУ КОМПАС

Чак и муве на неки начин осећају Земљино магнетно поље. Немачки научник доктор Гинтер утврдио је да у 90 одсто случајева муве слећу на хоризонталну површину строго у правцу север—југ или исток—запад. Иста појава примећена је код гундеља и термита.

АНЕГДОТЕ

О ВУКУ КАРАЏИЋУ

ВУК И ЊЕГОШ

Владика Раде (Петар II) бавио се године 1846. у Бечу и ту је сваки дан писао свој славни спев „Горски вијенац“. Што би дању написао, то би увече читао Вуку Караџићу и још неким Србима који су к њему долазили.

Једно вече рећи ће владика Вуку:

— Баш, господине Вуче, ови је наш језик веома сиромашан. Он нема ријечи за „идеју“, нема ни за „еру“ и за толике друге појмове.

— Господару — одговори Вук — кад је народ могао наћи име за сваки дио, за сваки дјелић, свако парче и сваку чивију на колима, нашао би и за то ријечи да му је требало. Кад устреба, наћи ће.

ПОВОДОМ ОРДЕНА СВ. АНЕ

Године 1862. Вук је добио високо руско одликовање — Орден св. Ане II реда, који се носио на ленти око врата. Том приликом рекао је неким својим пријатељима:

— Толико година имам једну беду о врату, а сада ми ово и друга.

Ово је Вук у шали рекао, јер му се и жена звала Ана.

ВУК И НЕМАЦ

Преписали се Вук и неки учени Немац, који је добро знао српски, о богатству српског и немачког језика: Вук хвали српски, а Немац немачки језик. Договоре се да Вук зада Немцу да преведе једну српску реченицу на немачки, а Немац Вуку једну немачку реченицу да преведе на српски. Ко лепше преведе, његов је језик јачи. Немац зададе Вуку да преведе немачку изреку „Alte Liebe rostet nicht“ (Стара љубав не рђа), а Вук очас преведе: Што омиље не омрзе. Онда Вук зададе Немцу да преведе: „Кобасица цврчи, а буклија клокоће. Мучио се учени Немац, окретао савију страна, довијао се на све начине, па све узалуд. Морао је признати првенство српском језику. Тешко му је било превести ова два израза ономатопејског порекла, а буклију већ није ни покушавао превести.

Ripley's — Веровали или не!

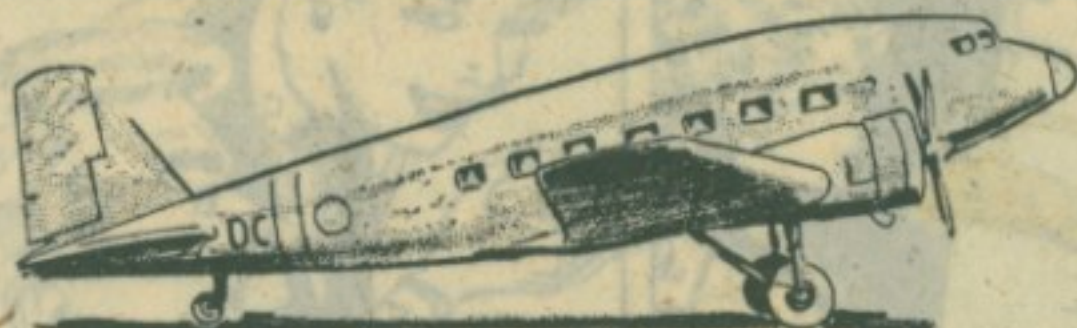
ТАЈКОВИ КИН

ЦАР ТАИТ-СУНГ (937-996)
КОЈИ ЈЕ 20 ГОДИНА ВЛАДАО КИНОМ
ИМАО ЈЕ НА ДВОРУ
СТОТИНЕ КУВАРА — А ИПАК ЈЕ
ЛИЧНО СПРЕМАО ДОРУЧАК
И ВЕЧЕРУ СВОЈОЈ МАЦИ

И ТО ПУНИХ 40 ГОДИНА

ОВО СУ
КАРТЕ ЗА
ИГРАЊЕ
СИЈУКС
ИНДИЈАНАЦА
НАЦИЈЕНЕ
ОД КОЈЕ
ОСУШЕНИХ РИБА

После 13 година службе
у ваздуху, један путнички
АВИАОН ТИПА „ДЦ 2“
ПРЕТВОРЕН ЈЕ У КАФАНУ
У ХЕМЕЛИНУ (ФИНСКА).

КРИВУДАВА РЕКА

Река ЕСКАЛАНТЕ

У АМЕРИЧКОЈ САВЕЗНОЈ
ДРЖАВИ ЈУТАХУ
ИМА ТОЛИКО ОШТРИХ ОКУКА И
МЕАНДРИ ДА 1 КИЛОМЕТАР
ЊЕНОГ ТОКА ИЗНОСИ
У ПРАВОЈ ЛИНИЈИ СВЕГА
70 МЕТРА

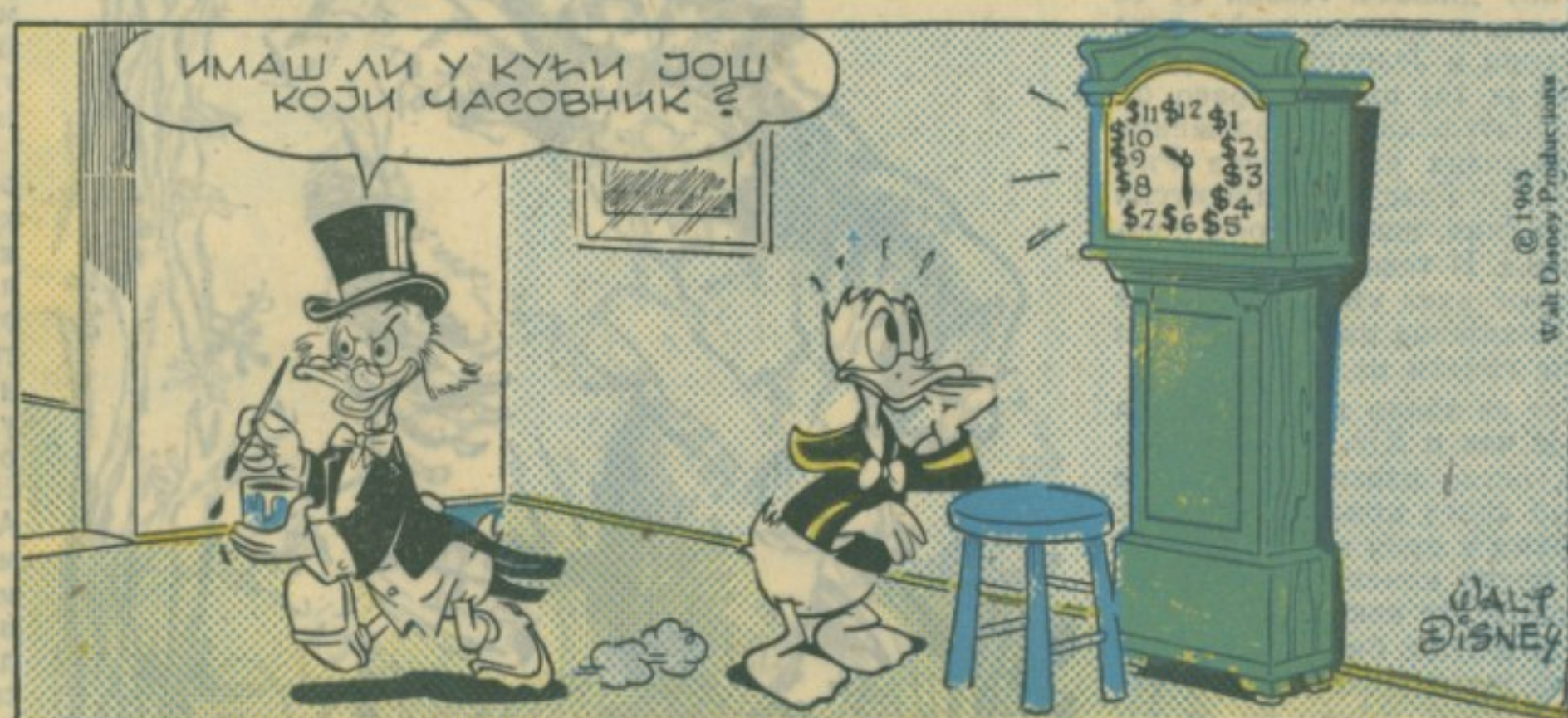
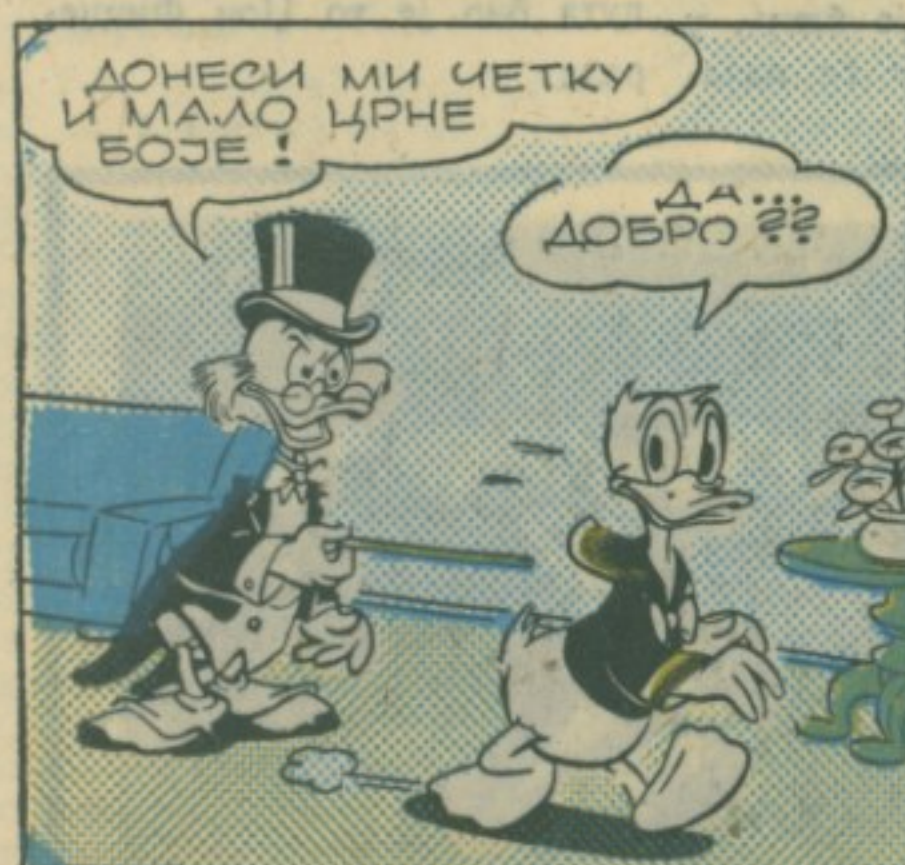

ЦРВЕНЕ КАПЕ

ИНДИЈАНЦИ ИЗ САНТО ДОМИНГО
ДЕ ЛОС КОЛОРАДОС (ЕКВАДОР) БОЈЕ КОСУ
ГУСТИМ ЦРВЕНИМ СОКОМ ИЗ ПЛОДА ВИБОКЕ
АНОТА И ПОДРЕЗУЈУ ЈЕ У ОБЛИКУ
ПОЛУЛОПТЕ

ЧАСОВНИК НА СТРМОЈ РАВНИ
У ФРАНЦУСКОЈ ЈЕ 1680 ГОД. БИО НАЧИЊЕН САТ
КОЈИ ЈЕ КЛИЗИО НИЗ НАГНУТО ПОСТОЈЕ А
НАВИЈАО СЕ ВРАЋАЊЕМ У ПОЧЕТНИ ПОЛОЖАЈ

WALT
DISNEYПАЈА
ПАТАК

СПОРТ

Пут Кипчонго Кејноа

Зашто себе толико му-
чиш, стално трчиш и тр-
чиш? Јер, једном ће се
појавити неко бржи од
тебе, вечитих рекорда не-
ма". Оваква и слична пита-
ња често су постављали Ки-
пчонгу Кејноу, а он је одгова-
рао: „Мучим себе исто оно-
лико мало колико и Емил За-
топек. Трчим што ми се то
свиђа, што волим да трчим.

Крајем августа Кејно је у
Хелсинборгу, у Шведској, по-
стигао свој први светски ре-
корд у трчању на 3.000 мета-
ра — 7 минута и 39,5 секун-
ди! На Олимпијади у Токију
у трци на 5.000 метара Кеј-
но је био пети. Пре тога за
њег је знало свега неколико
спортста.

— Већ сама боја моје коже
говори да сам Африканац —
прича о себи Кипчонго Кеј-
но. Кенија је моја домовина.
Имам 25 година и служим у
полицији. Мој тренер је Џон
Велзијан. Њему вам много о-
бавезан. Он ме је научио да
трчим тактички, промишле-
но, он ми је улио оно само-
поуздање које треба да има
сваки спортиста када дости-
гне ниво светске класе и су-
среће се са већ познатим тр-
качима. То је Џон Велзијан
постигао. Ја више не осећам
страх пред познатим супар-
ницима. — Страхопштовање
према њима осећао сам још и
у Токију, али сам тада ви-
део да могу да се мерим с
њима.

— Ми, ја и моји другови,
трчали смо с планине на пла-
нину на висини од 1.500 до
2.000 метара. Привикао сам
на физичке напоре на вис-
инама и због тога ћу моћи да
поднесем планинске услове
на Олимпијским играма у Мек-
сику 1968. године. Надам се
да ћу у то време бити у до-
број кондицији и да ћу ус-
пети да достојно репрезенту-
јем своју земљу. Али, то не-

ће бити баш тако једностав-
но јер међу нама има мно-
го честољубивих младића ко-
јима је потребно име, који
су уз то издржљиви и упор-
ни и трче док се не сруше.

— Већ сам и раније при-
чао да ми, момци из планин-
ске земље Кеније, живимо
скромно јер смо сиромашни.
Једемо мало меса иако чу-
вамо овце. И ја сам био па-
стир пре него што сам ступио
у полицијску службу у Нај-
робију. Трчање ми полази за
руком. Најлепше се осећам
када испред или поред себе
имам добре противнике, из-
врсне тркаче као што су Рон
Кларк и Мајкл Џејси.

Али, мој тренер каже да
треба да трчим по сопстве-

ном плану, по сопственом ре-
цепту и да не би било ни свет-
ског рекорда у Хелсинборгу
да нисам правилно расподе-
лио време.

Ако желите да знате који
ми је био најбржи старт ис-
причаћу вам: било је то када
сам бежао од црне мамбе.
Црну мамбу сматрају најлу-
кавијом, најотровнијом и нај-
бржом змијом. Појавила се
изненада, док сам чувао ста-
до. Имао сам тада шеснаест
година. Мислим да тако како
сам ја тада полетео бежећи
од змије није стартовао није-
дан олимпијски рекордер.
Желео бих да, борећи се на
олимпијади у Мексику за
светски рекорд, опет тако по-
летим.

ЖЕЛИ ДА ДОСТИГНЕ ПЕЛЕА

Швајцарски спортски клуб
„Снион“ има у свом фудбал-
ском тиму и једну жену. Ма-
до — како је зову њени дру-
гови фудбалери — изврсно
тучи и левом и десном ногом.
Њен сан је да игра исто тако
изврсно као чувени Пеле.

Пеле — бесмртан

Чувени бразилски фудба-
лер Пеле већ је ушао у дру-
штво „бесмртника“. Његов
кип у природној величини до-
био је место у једном парку
града Сантоса.

МЛАДИ ЦИН

Триста универзитетских ко-
шаркашких клубова у Амери-
ци води битку око једног
младог цина. Лео Асиндор и-
ма тек 18 година, а висок је

2,17 м, тежак 107 килограма.
Уз то је већ одличан играч
и није чудо што сви желе да
га придобију за себе.

ЈЕДНА ПОЗОРИШНА
СТАТИСТИКА

Према недавно објављеним
статистичким подацима о лон-
донском позоришту, просеч-
на дужина одржавања једне
представе на репертоару из-
носи 19 и по месеци. Преглед
се односи на 29 позоришта у
Вест Енду.

Данас има 11 представа ко-
је се дају више од годину да-
на, а петнаест ревија шест и-
ли више месеци. Ту спада де-
тективски комад од Агате
Кристи „Мишоловка“ који је
ушао у своју четрнаесту годи-
ну и „Оливер“, ревија према
Дикенсовом делу, која се нај-
дуже задржала на репертоа-
ру од свих музичких дела у
историји британског позори-
шта. Овај се музикал даје
већ пет и по година.

Уређује: Паја Патак

Само то —
не разуме

Шиља био први пут у
опери па га Паја пита ка-
ко му се свидело?

— Лепо је било, само
никако ни разумем због
чега су прва три реда
испуњена гледаоцима с
музичким инструментима
у руци.

Схватило их
добро

Белка се враћа с воз-
ње. На челу јој повећи
завој.

— Шта се десило? —
пита је забринута Шиља.

— Скоро ништа. Мало
сам се ударила у елек-
трични стуб поред пута,
али саобраћајци су били
тако љубазни. Предложи-
ли су ми да пишем пред-
седнику општине да по-
вади све електричне сту-
бове да ми други пут кад
будем возила не би сме-
тали.

Није
праведно

Раја се потукао у школ-
ском двористи. За казну
дежурни учитељ им на-

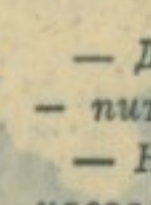

реди да обојица напишу
своје име по 500 пута.

Тад се онај други де-
чак побуну и рече:

— То није праведно. Он

се зове само Раја Патак
а ја Софроније Софрони-
јевић.

Стомак му
иде напред

— Да ли је већ подне?
— пита Влаја ујка Пају.
— Не, тек је једанаест
часова.
— Онда мој стомак иде
напред — рече шерет-
ки Влаја.

Ао не
чују

Шиља је проводио годишњи
одмор код неких рођака на се-
лу и вредно им је помагао у
свим пословима. Једном се вра-
ћао њиховој кући терајући
кола која су била покривена
цирадом. На путу га је за-
будио возила не би сме-
тали.

— Шта то возите у колима?

— запиташ га је.

— Сено — шапатом му је

одговорио Шиља.

— А зашто тако тихо го-
ворите? — зачудио се поли-
цајац.

— Да ме коњи не чују!

ОСВЕТА ХЈУ ГЛАСА

Када су Цим Бриџер и Џон Фицџералд успели најзад да пронађу Хју Гласа, он је лежао непомичан као и медвед поред њега. Изгледао је страшно. Лице му је било све крваво као и цела глава са које је кожа била згуњена. На леђима су недостајали комади меса. Хју је још давао знаке живота, али је било јасно да су само минути у питању када ће издохнути. Тако су бар сматрала његова два пријатеља, која су га пронашла.

Догађај се десило почетком септембра 1823. године: група Хари Лашија налазила се у Северној Дакоти у лову на крупну дивљач. Ловци су се кретали у правцу ушћа реке Бигхорн и Јелоустонске реке. Како је тај предео врло од непријатељски расположених Индијанаца из племена Риз, то је Хју Глас, као најискуснији од свих, ишао напред у извиђање. И тако је тог септембарског дана уместо да наиђе на Индијанце набасо на страшан грзли медведа.

Све се збило тако изненада да је чак и Хју, искусни трапер, остао изненађен. Био је везао свога коња, а сам се с пушком у руци полако пробијао преко каменитог земљишта обраслог кактусима. Понегде је жбуње било тако густо да се једва пробијао. И у таквом једном жбуњу он се нашао лицем у лице са медведом. Обојица су била изненађена сусретом, Хју је имао само толико времена да окине и рани медведа. То је само раз беснело животињу.

Оног што се десило после тога, Хју се сећао као кроза сан. Медвед и човек су стајали усправно један према другоме, звер наоружана страшним шапама и зубима, а човек траперским ножем. Жбуње није давало места за маневрисање и Хју је морао да прихвати борбу. Медвед га је стекао у смртоносни загрљај док га је Хју ударао својим оштрим ножем. Међутим, медвед га није само стекао. Почео је да га уједа по глави, док су му оштре канџе скидале читаве комаде меса са леђа и бутана. И човек и животиња улагали су последње атоме снаге да униште противника, купали су се у крви али нису попуштали. На крају су се обојица сручила на земљу. На први поглед изгледало је да су

мртви. Тако су их нашли Цим и Џон.

Предвече су се Цим и Џон прикључили осталима из групе. Вођа ловаца љутио се на њих што су тешко рањеног извиђача оставили. Ако друго

старе Индијанци. Па ипак, када им је вођа пута обећао новчану награду, они су пристајали да се врате и сахране несрећног Хјуа.

Остављен сам себи

Пуна два дана чекали су њих двојица да Хју Глас издахне, али овај снажни човек, који је био тек превалио педесету годину, изгледа да није хтео да умре. Није било први пут да се Хју Глас нађе у смртној опасности. Више пута, упоран и довитљив, нашао је снаге и вештине да се извуче. Истина, никад досад није био у овако безизлазној ситуацији и овог пута изгледало је да му заиста нема спаса.

Трећег дана ујутру Цим и Џон су у даљини приметили Индијанце. Џон је рекао да морају одмах да се удаље. Млади Цим је приметио да Хју још није умро и да су они обећали да ће га сакривити и за то примили новац. Ме-

дело. Свежа медвеђа кожа служила му је не само као огртач, већ и као мелем за искрвањено тело.

Двобој са звечарком

Тако снабдевен „оделом“ Хју је кренуо на пут дуг преко 300 километара преко територије непријатељски расположених Индијанаца. Пузање је ишло споро, он је био малаксао услед великог губитка крви и глади. Али, највише је патио од жеђи. Срећом у том пределу је било доста кактуса и његови пупољци су садржавали извесну количину воде.

Од хране је јео све што је могао наћи: разне бубе, мраве, пољске мишеве, корење и змије. Али мало је недостајало па да му једна звечарка не скрати мук. Пузио је провлачиће се испод жбуња праћен читавим ројем мушица, не колико којота и једног вука. Сви су чекали погодан тренутак да растргну то чудовиште у медвеђој кожи. Али су се ипак држали на извесном одстојању да их камен или мотка, коју је Хју вукао са собом не би дохватили.

Одједном се, исто онако изненада као што се нашао с медведом, нашао лицем у лице са дијамантском главом једне звечарке, најотровније змије у тим крајевима. Скупљачна звечарка, и сама изненађена тим сусретом, злокобно је махала главом са језиком који је палацао, спремна да уступи место оштрим зубима који су доносили сигурну смрт.

Као избачена неком моћном опругом, змија је полетела ка крвавом лицу несрећног човека. Али и реаговање Хјуа било је муњевито. Његова десна рука са каменом већ се инстинктивно нашла пред лицем и змија је, уместо да погоди у лице, ударила у камен. Отровница је пала на земљу и спремна се поново за напад. Али јој Хју није давао времена. Потегавши каменом. Само ни он није био довољно прецизан и уместо у главу ударио ју је у тело. Змија се скотурала, а онда поново полетела према човеку. Овог пута није била ни тако брза, ни тако прецизна па је ударила у медвеђу кожу. То је дало времена Хјуу да је поново удари каменом и смрсква главу.

Наставио је свој мучни пут преваљујући око два до три километра на дан. Дешавало се да по цео дан не наиђе ништа да једе сем пупољака млаких кактуса.

Сусрет са Индијанцима

Већ је прошло више од месец дана откако је Хју кренуо. Имао је срећу да у једном рукавцу реке наиђе на доста рибе и жаба и да се прописно погости. Са храном се враћао и снага. Ни нога га више није бодела као раније тако да је чак могао помало и да се на њу ослони.

Почетком новембра Хју замало није пао у руке Индијанцима. Док је бауљао изненада је налетео на једну групу Индијанаца, који су се селили из летњег логора у зимски. Индијанци су прошли тако близу да се Хју чудно како га нису открили.

Чим су се удаљили, Хју је пошао у правцу из кога су дошли да би стигао до њиховог старог логора у коме се увек нешто могло наћи за јело. И мада је на том кретању изгубио пуних шест дана ипак се исплатило јер је тамо поред остатака хране Хју нашао и један нож коме се више обрадовао него било чему. Ножем је могао да направи примитиван сплав и да се спусти низ реку. Тако је и учинио. Сплавом је управљао помоћу једне велике мотке, тако да је ишао доста брзо. Време је било све горе, али сада је Хју имао бар хране — рибу.

После неколико дана по другом пут се сусрео с Индијанцима. Прозлазећи једне ноћи реком, приметио је Индијанце окупљене око ватре. Верујући да га неће приметити он је наставио пут. На његову несрећу на реци су се купале две девојке и када су

виделе „медведа“ који управља сплавом, узбуњиле су читаво село. Индијанци су одмах кренули у својим лаким чамцима у потеру. Знајући да им неће умаћи, Хју је жртвовао сплав и једва умакао у шуму. Тада је тек приметио да га сломљена нога више не боли кад гази. То га је спасло. После два дана лутања по шуми поново је направио сплав и најзад стигао до малог насеља Тилтон.

Најзад спасен

Прво што је затражио од људи које је срео, био је дуван. Више од три месеца није пушио. У Тилтону се распитао за Хари Лашија и његову групу и дознао да се они налазе око 1.500 километара јужније. И мада су му сви саветовали да не путује по зими, он је кренуо и то пешке јер није било коња за њега. Наоружан добром пушком, топлим оделом и дуваном, Хју је кренуо путем којим га је гонила освета.

Уз пут је украо једног индијанског коња који му је одлично послужило и у пролеће 1824. године Хју је бануо у колибу у којој су се нала-

зили његови бивши пријатељи. Његова појава изазвала је запрепаштење пошто су сви веровали да је одавно изгинуо. Хју је испричао како су га Цим и Џон оставили узевши му све што је имао.

Млади Цим који је био при сутан признао је да су слагали када су рекли да је Хју умро и да су га сахрањили. Знао је да му нема оправдања што је оставио пријатеља у таквој невољи. Зато није ни мрнуо, ни он нити ико други од присутних, кад је Хју дигао пушку и нанишанио. И тада, вероватно први пут у животу, Хјуова уперена пушка није проговорила, Хју је видео на декаковом лицу колико пати због свог нечасног поступка и спустио је пушку.

Међутим, Џон Фицџералд није био исте среће као Цим. Он је био око 3.000 километара у унутрашњости земље али то га није спасло да му Хју не суди почетком септембра исте године. Том приликом Хју није имао милости и његова пушка је проговорила. А кад она проговори неко мора да ућути заувек. Овог пута био је то Џон Фицџералд.

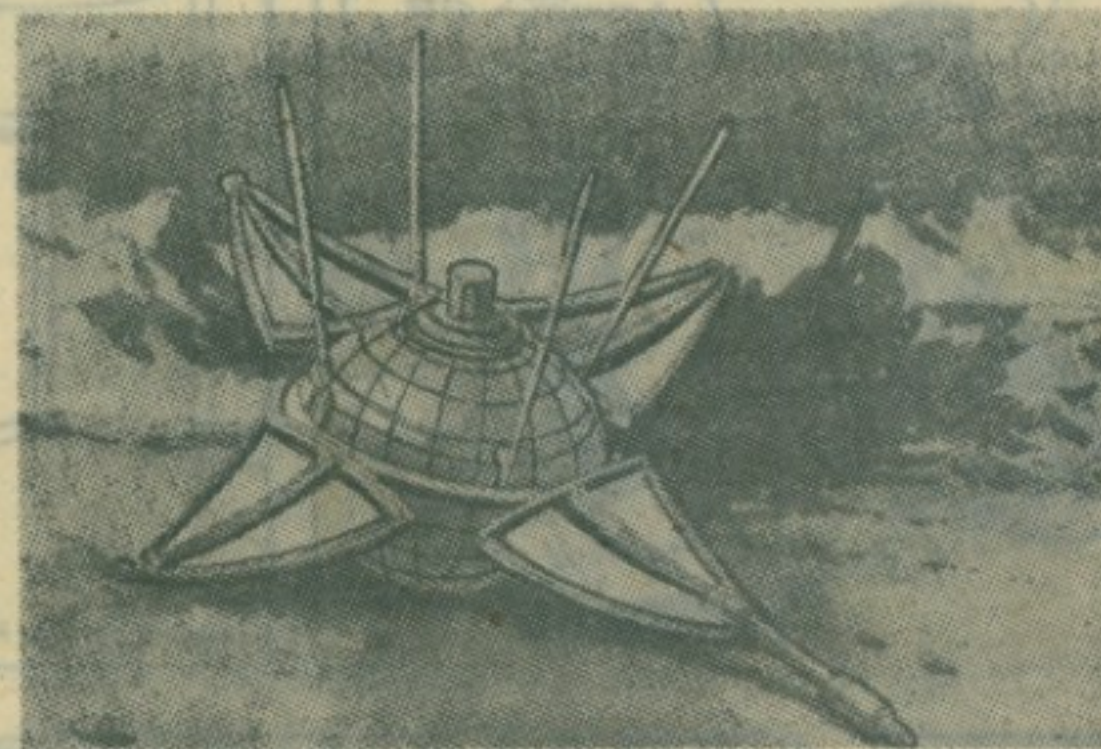
ништа нису могли да учине за њега могли су бар да сачекају да умре и да га сахране. Они су се правдали да су морали да се удаље јер тамо кр-

ђутим, Џон није хтео даље да чека и приволео је Цима да крену, а вођи ће рећи да је Хју умро и да су га сахрањили. Као доказ понеће све његове ствари и повести коња.

Када је четвртог дана Хју дошао к себи, у почетку није могао да се снађе где је ништа се десило са њим. Кад је додирнуо унакажено тело, које га је страшно болено, сетио се борбе са медведом. А када је недалеко од себе видео и ископану раку, као кроз маглу чинило му се да је чуо гласове Цима и Џона. Значи ископали су раку, однели оружје и оставили ме самог тако унакаженог. Од тог тренутка он је почео да мисли само на једно — на освету.

Али пре свега желео је да види у каквом се стању налази. Руке су му биле здраве, што је било веома важно. Кожа на глави је била сва исечена и висила у комадима. Најгоре је било са леђима која су сва била у дубоким ранама. Покушао је да устане и тада је с ужасом схватио да му је десна нога сломљена испод колена. То је значило да неће моћи да иде.

Али, Хју није био човек који очајава. Требало је прећи у акцију. Помоћу оштрог камена он је одсекао неколико штапова и тако утегао сломљену ногу. Успео је да згули кожу са медведа и она му је заменила потпуно исцелено о-

Цртеж аутоматске станице „Луна-9“

КОРАЦИ НА МЕСЕЦУ

● У јануару 1959. године ракета „Луна-1“ прошла је поред Месеца на растојању од 5—6 хиљада километара.

● 14. септембра 1959. године космичка станица „Луна-2“, прва у историји, стигла је на површину Месеца.

● 4. октобра 1959. године узела је курс према Месецу аутоматска станица „Луна-3“. Она је снимала другу страну Месеца, ону која се не види са Земље, и те снимке доставила на Земљу. На основу њих научници су први пут глобус Месеца.

● У априлу 1963. године изнад површине Месеца пролетела је станица „Луна-4“.

● 12. маја 1965. године ракета „Луна-5“ стигла је на Месец у рејон Мора облака.

● 18. јула 1965. године у космос је лансирана аутоматска станица „Сонда-3“. Прозлазећи покрај Месеца снимала је онај део његове невидљиве стране који није био снимљен 1959. Добијено је 25 јасних снимака.

● 8. октобра 1965. године станица „Луна-7“ стигла је на површину Месеца у рејон „Океан буре“.

● 7. децембра 1965. године на Месец је послата станица „Луна-8“ која је извршила поједине операције меког спуштања.

● 3. фебруара 1966. аутоматска станица „Луна-9“ први пут у историји меко се спустила на Месец.

СТАРЦИ БИТЛСИ

„Тинејџери“ енглеског града Елм Крика позвали су оркестар житеља тамошњег старачког дома да им свира на једној њиховој приредби. Старци су велики љубитељи чувених „битлса“, чак су и чупа-

ви као они: неки су пустили да им израсте коса, а неки су морали да се по служе периком. Млади играчи кажу да је њихово музицирање било „веома ритмично и полетно“.

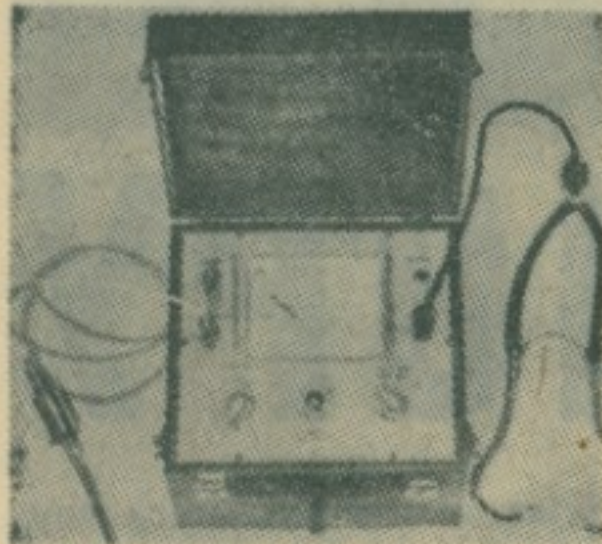

ПЛАНТАЖЕ НА МЕСЕЦУ

Које ће се врсте поврћа моћи гајити на међупланетарном броду? Група научника са Бателског института у Америци предузела је да нађе одговор на ово питање. Њихов „космичка плантажа“ у ствари је цев кроз коју струје гасови, окружена са 24 флуоресцентне лампе које имитирају сунчеву светлост и испуштају топлоту.

Опити су вршени са сто различитих врста културних биљака. Космичком животу најбоље се прилагодио слатки кромпир (батат), биљка чији је плод висококалоричан и богат витамином А. Лишће слатког кромпира може се јести и сирово и кувано. Жетва се обавља три до четири месеца после сађења.

ЕЛЕКТРОНСКИ »ШПИЈУНИ«

ОВАЈ ОДИМЕТАР ОМОГУЋАВА ДА СЕ УХВАТИ ШУМ ИЛИ ВИБРАЦИЈА КОЈУ СТВАРА НЕКИ ЕЛЕКТРИЧНИ АПАРАТ НАЗВАН ЕЛЕКТРИЧНО ЊУШКАЛО

Последњих година транзистори све више о-свајају све: од оних који са успехом замењују радио-апарате па све до оних који се употребљавају у научне и медицинске сврхе. Међутим поред тих позитивних улога које игра у људском друштву, транзистор и нехотично учествује у једном непопуларном послу: шпијунажи.

У почетку ова врста шпијунске обављања се на тај начин што се телефонској инсталацији додавала посебна линија за прислушкивање. Али како се овај начин показао несавршен, јер је прислушкивања особа лако могла да открије да нешто није у реду, то се од 1950. године у ове сврхе све више употребљавао ултрасетљив микрофон у облику параболо-који може да хвата разговоре вођене и шапатом.

Увођењем и усавршавањем првих одлишача са ултратократним таласима опасност од шпијунске постаје све већа. Они сад за свој нечестан

посао употребљавају минијатурне апарате које стављају у игле за кравате, дугмета за манжете, ручне часовнике, обућу, ружеве за усне па чак и штапиће којима се набадају маслинке. Наравно, после тога настају и скандали. Тако је 1955. године у Бевеи Хилсу у Холивуду откривена група људи која је прислушкивала разговоре познатих глумаца и глумица и касније их уцењивала.

КО БИ РЕКАО ДА И ОБИЧНА КУТИЈА ЗА ЦИГАРЕТЕ МОЖЕ ДА БУДЕ СУМЊИВА. ОВА НА НАПОЈ СЛИЦИ СНАБДЕВЕНА ЈЕ МИКРООДАШИЉАЧЕМ ЗА ХВАТАЊЕ РАЗГОВОРА НА ДАЉИНУ

У Америци на пример постоји око хиљаду разних апарата, од најједноставнијих до најкомплекснијих, помоћу којих се може прислушкивати. Тако на пример зубар може без тешкоћа да инсталира у каван зуб пацијента специјалан одлишач, а да овај то и не зна. Енергија потребна за рад овог не-обичног апарата ствара се или услед топлоте тела, или потенцијалном разликом струје између две плоче различитих легура.

ЧОВЕК НА СЛИЦИ МОЖЕ ДА СЛУША РАЗГОВОР КОЈИ СЕ ВОДИ У ХОТЕЛСКОЈ СОБИ ДОК СЕДИ У АУТОМОБИЛУ

ЗАНИМЉИВОСТИ

Кад су упитали познатог сликара Ван Донгена за тајну његовог успеха он је рекао:

— То бар није тешко. Сва вештина је у томе што ја увек сликам жене много тање него што су, а њихов накит много већи него што је!

Неки трговац из Тексаса познат по својој оригиналности ставио је у излог своје радње следећи натпис:

„Не пропустите јединствену прилику која се више неће поновити: у току ове недеље продаваћу по цени од 9 долара кошуље које су раније стајале 8 долара“.

Цела партија кошуља распродана је за два дана.

Из свеске једног „вредног“ ученика: „Мумија је умрла особа коју су стари Египћани тако препарирани да би им дуго остала жива“.

И још ово: Антибиотик је становник Антиба.

У чувеном забавном парку Тиволи у Копенхагену постоји и „штанг за олакшање“: на њему се налази посуђе које се за мале паре може полупати.

Да жене живе дуже од мушкараца зна се већ поодавно. А да је то тако показује и анкета недавно спроведена у Америци из које се види да жене у 80% случајева више користе осигурање живота, а у 71% наслеђују заоставштину својих умрлих мужева.

Први државник који је имао масовни сусрет са новинарима већих листова из разних крајева у земљи био је

председник САД Мак Кинлеј 1898. године.

Франклин Рузвелт је први заузео праксу 1938. године да се писмена питања не морају унапред подносити. Иначе он је за 147 месеци имао 998 конференија за штампу.

Потрошња хлеба се у Француској од почетка века смањила на половину. Она је између 1890—1899 године износила по глави 464 грама, док је у 1965. та количина сведена на 236 грама.

Мало је познато да је Рудолф Валентино у раној младости живео у Италији и био врло сиромашан. Толико сиромашан да када му је једна добра другарица умрла од тифуса није могао чак ни букет цвећа да јој купи.

МОТЕЛИ НА РАСКЛАПАЊЕ...

Мотели који се могу демонтирати појавили су се у Америци. Сопственик може у свако доба да расклопи зграду и да је пренесе на место које му се чини zgodније.

...ИСА САУНАМА

Уз сервисне станице у америчкој држави Охајо постоје лепо уређене чекаонице, управо нека врста „мотела“, са саунама. Док им се кола перу и уопште доводе у ред, аутомобилисти имају могућност да се до број одмора и окрепе пре него што наставе пут.

ЧАЈ У КАШИЦИ

Новост на тржишту предмета за домаћинство представљају нове алуминијумске кашике са двоструким „зидовима“. У празнину између њих ставља се чај или млевена кафа. Довољно је да се загреје у шољу с врелом водом па да се добије одређени напитац. Постоје и кашике напуњене прахом од поврха, концентратом воћног сока или чоколадом.

ПРАСТАРО НАСЕЉЕ

Недавно су близу Минска у СССР откривени остаци једног пребивалишта, старог према мишљењу стручњака више од 25.000 година. Насеље је сagraђено од костију и лобања мамута а вилице су служиле као темељи.

Пре нешто више од осам година у морски акваријум у Стејнгару, у Америци, сместили су једног циновског атлантског морског греча. За то време греч је достигао метар и по у дужину. Његовој агресивности и прождрљивости нема граница. Сваки „дошљак“ мањи од њега одмах бива уништен. У току боравка у акваријуму на шкргама и ждрелу овог прождрљивца нахватао се дебело слој сићушних водених организама. Тај слој ометао је гречу нормално дисање; требало га је због тога

УМИРУЈУЋА ПЕСМА РИБА — ЧИСТАЧИЦА

што пре очистити. Недавно је у гречев базен било пуштено неколико малих риба-чистачица добијених из Маниле. „Специјалност“ тих рибица је да чисте своје велике рибесроднике од разноврсног живог „омећа“ које им отежава живот. Чуvari акваријума, знајући нарав свог штићеника, нису баш веровали у успех. Али, он се показао „паметнији“ него што су они мислили. Греч је био миран и дозво-

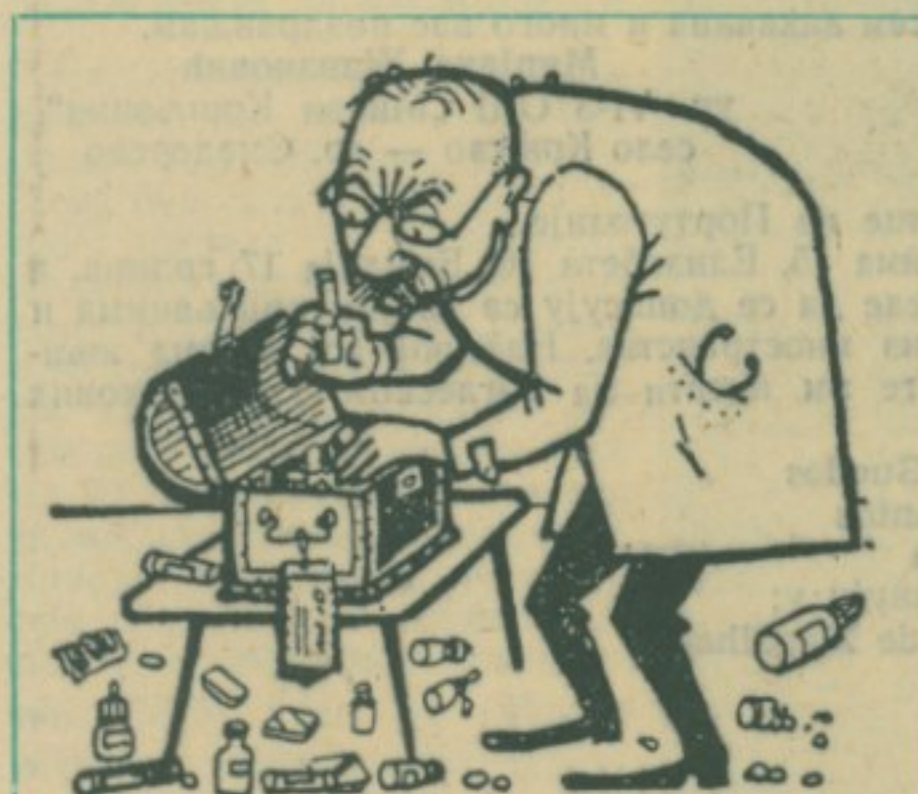

лио је придолжитица да му се приближе. После отприлике петнаест минута отворио је своје шкржне поклопце и рибе-чистачице похрлиле су у шкржне отвор. Ускоро су оне вредно радиле у његовој усној шупљини, улазиле му у ждрело и излазиле кроз шкрге. Циновски греч стрпљиво је чекао да се заврши велико чишћење, а када је оно било готово није променио своје

држање према малим чистачицама; остао је кротак и гостољубив.

Најзанимљивије и најчудније је то да се у природним условима атлантски гречи и рибе-чистачице никад не срећу: обитавају у морским рејонима удаљеним једни од других преко 20.000 километара. Стручњаци претпостављају да мале неустрашиве рибе-чистачице испуштају неке сигнале који умирујуће делују на понашање њихових великих и иначе прождрљивих „клијената“.

Зајодило се у... Зајодило се у... Зајодило се у...

... Швајцарској. Један лекар у Лозани наследио је од неке своје дугогодишње пацијенткиње прилично велик сандук окован гвоздема. Али, у сандуку се није налазило благо како је лекар очекивао и као што је на први поглед изгледало. У сандуку су се налазили сви лекови које је лекар својој пацијенткињи преписао у току 20 година.

... Норфолку. Једном одгајивачу живине учинило се да је на једној кокошки приметио симптоме кокошке куге. Заврнуо је кокошки врат и њено тело послао ветеринарској станици на преглед. Одговор је брзо стигао: прегледом је утврђено да је кокошка угунила због тога што јој је неко заврнуо шију. Кокошка је иначе била здрава.

... Филадельфији. Један телевизијски спикер добио је отказ јер је на крају своје емисије преко малог екрана упутно поручу својој кућној помоћници наложивши јој да обави неки посао. Спикер се узалуд правдао објашњавајући да се он толико боји своје кућне помоћнице да ништа не сме да јој нареди кад се нађе пред њом.

... Мидлсексу. Припаднице женских одреда ваздухопловних снага изненадиле су у својој гардероби једног провалника. Оне су га сложено и спретно везале својим чарапама и рубљем тако да је изгледао као египатска мумија. Тако умотног предаде су га полицији. Провалник је изјавио да му није страшно што је ухваћен, већ што су га ухватиле жене.

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ

Прича о храбром дечаку који је успео да се спасе из тапаса океана зато што је сачувао хладнокрвност и веровао у другове

ДЕЧАК У МОРУ

Када су на броду приметили да дечака нема било је око седам часова. Нико није видео кад је дечак пао. Он је рибао палубу и нашао се у мору а да ни сам није знао како. Пропелер га за длаку није закачио, а велики таласи које је брод оставио иза себе замало га нису прогутали. Када се појавио на површини узбуњеног мора, могао је да види само небо изнад себе и брод који се губио пред њим.

У првим тренуцима није осећао никакав страх јер је веровао да је неко видео кад је он пао и да ће се брод вратити да га узме. Али брод се удаљавао све више и више и дечак је осећао како га хвата паника. Онда се сетио шта им је капетан једном приликом рекао: „Ако икад дођете у не прилику, важно је да сачувате присуство духа. Дозволите ли да вас ухвати паника, изгубљени сте“.

Дечак је ипак успео да се одржи на води и то га је охрабрило. Чак је успео да скине тешке ципеле и панталоне са себе. У међувремену брод је настављао да плива и дечак би га угледао само кад би се нашао на неком већем таласу. Управљао је испитивачки поглед на све стране. Али, није ништа друго могао да види сем неба и мора. Док је држао главу окренуту на страну, један талас га је ударио по лицу. Слана вода пекла му је очи.

Морнари су приметили његов нестанак тек за време ручка. Како се дечак није појавио у трпезарији где је обично први долазио, један морнар је пошао да га тражи. Узалуд. Нико га није видео, нико ништа није знао да каже. На крају када га нису могли пронаћи решили су се да нестанак пријаве капетану брода.

У то време брод се налазио око 150 километара источно од Џексонвила. Пловио је пуном брзином користећи Голфску струју. Заповедник брода желео је да надокнади изгубљено време. „Капетане, дечак је нестао. Свуда смо га тражили. Сигурно је пао у море“, рекао му је морнар.

Капетан је позвао све људе да би утврдио кад је дечак последњи пут виђен. Сазнао је да је мали био одређен да опере задњи део палубе. Последњи пут су га видели око седам и десет. Капетан је погледао на сат. Било је осам часова и 21 минут. Дакле, више од једног часа како је дечак нестао. Капетан се није двоумио. Наредио је да се одмах врате и потраже дечака. Извесна количина уља је била присутна у мору тако да је брод кад се окренуо могао тачно да се врати истим путем којим је и дошао.

У међувремену дечак је и даље полако пливао у правцу којим се брод изгубио. Већ је био прилично уморан и долазило му је да плаче. Опет се сетио речи капетана када је први пут ступио на брод. „Живот на мору је тежак и суров. Буре, магле, ветрови и остале недаће су свакодневна појава на мору. Али једно треба увек имати на уму. У разним недаћама људи губе главе не зато што се налазе у безизлазној ситуацији већ зато што сами себе доводе у ту ситуацију губитком присуства духа“.

Лако је било капетану да то прича, размишљао је дечак. Он никад није пао са палубе и нашао се у мору. А ко зна шта је све он доживео за толике године колико је провео на мору? Док је тако размишљао један велики талас га је повукао у дубину мора из које се једва извукао.

Истину говорећи капетан се није надао да ће пронаћи дечака, али је сматрао да мора све предузети. Дечја глава је тако мали објект на узбуњеном мору да је потребно доћи у непосредну близину па је видети.

У таквим случајевима обично људе обузме паника и брзо се удаве, — мислио је капетан. Како се могло очекивати да се дечак одржи на таквим таласима поготово што не зна да плива.

Капетан је стално гледао у свој сат. По његовој оцени на лазили су се у близини места где је дечак пао са палубе. Наредио је да се смањи брзина и појача осматрање.

Изнада је узвикнуо: — Зауставите машине! Спуштајте чамац!

Угледао је малу главу како се љуба на таласима, једва око сто метара далеко од брода. Готово истовремено и дечак је приметио брод који је

стајао и чамац који се спуштао у море. Био је на измаку снаге кад су га снажне руке прихватиле и унеле у чамац.

Дечак је био срећан и желео је нешто да каже људима који су веслали ка броду. Али слана вода које се нагуто терала га је на повраћање. Када су га подигли на брод и увили у њега капетан је дошао да га обиђе. Дечак који је имао 16 година, изгледао је још млађи. Када се капетан приближио, он је покушао да устане али му је овај дао знак руком да остане лежећи.

Пошто се мало опоравио капетан га је упитао како се није удавио борави тако дуго у води. Дечак је одговорио:

— Ви сте ме научили, капетане.

На ове речи капетан је зачуђено погледао у дечака а овај наставио:

— Да, ви сте ме научили да је важно сачувати присуство духа. А сем тога, веровао сам да ћете се вратити по мене“.

Кад га је капетан запитио како је то знао, дечак је мало оклевао, а онда одговорио:

— За ових неколико недеља колико смо били заједно ја сам вас упознао и био сам убеђен да ви нећете оставити човека у невољи.

ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Друже уреднице,
Имам 19 година, а од 5. сам парализована. Желела бих да се дописујем с младимцима и девојкама. Можда би њихова писма унела мало развојне у мој живот и мисли с којима се борим свакодневно.
Унапред вам захваљујем. Надам се да нећу дуго чекати.
Стољковић Нина
Нишка Бања — М. Тита 10

Драга редакцијо,
Дугогодишњи сам читалац вашег листа. Зovem се Халил Смајић, имам шеснаест година и ученик сам ЕМШЦ-а у Тузли. Желео бих да дописујем са друговима и другарицама из наше земље, а уједно желео бих размењивати разгледнице.
Много поздрава свим читаоцима овог листа
Халил Смајић
ЕМШЦ — Тузла

Зovem се Мирјана и ученица сам шестог разреда. Много волим да читам ваш лист, а нарочито ми се допадају „Дони Хазард“ и „Бим и Бум“.
Ја имам једну жељу. Наиме, желим да се дописујем са друговима и другарицама из свих земаља, на српскохрватском и руском језику, и да размењујем разгледнице, марке и салвете.
Унапред сам захвална и много вас поздрављам.
Мирјана Живановић
уч. VI-3 ОШ „Милан Кршљанин“
село Кријево — ср. Смедерево

Три девојчице из Португалије
Есмералда има 15, Елизабета 16, Емилија 17 година, и све три би желеле да се дописују са својим вршњацима и вршњацицама из иностранства. Највише их занима књижевност. Можете им писати на енглеском. Ево њихових адреса:

Esmeralda Guedes
Elisabete Santos
Emilia Faria
Све три станују у:
Av. Fernao de Magalhaes
601,
PORTO
Portugal

Marie Popescu, је матуранткиња и добра клавиристкиња. Желела би да се дописује са онима који воле музику. Можете јој писати на немачком.
Адреса:
Marie Popescu
Carol Davila 93, Raf 16,
Februarie
Bukarest
Rumunija

ЧЕТВОРОНОГИ ТАЛИСМАН

Канадски боксерски шампион Јуре Чувало запрепастио је чак и спокојне Енглезе када се на лондонским улицама појавио са својим талисманом: четворогодишњим мрким медведом.

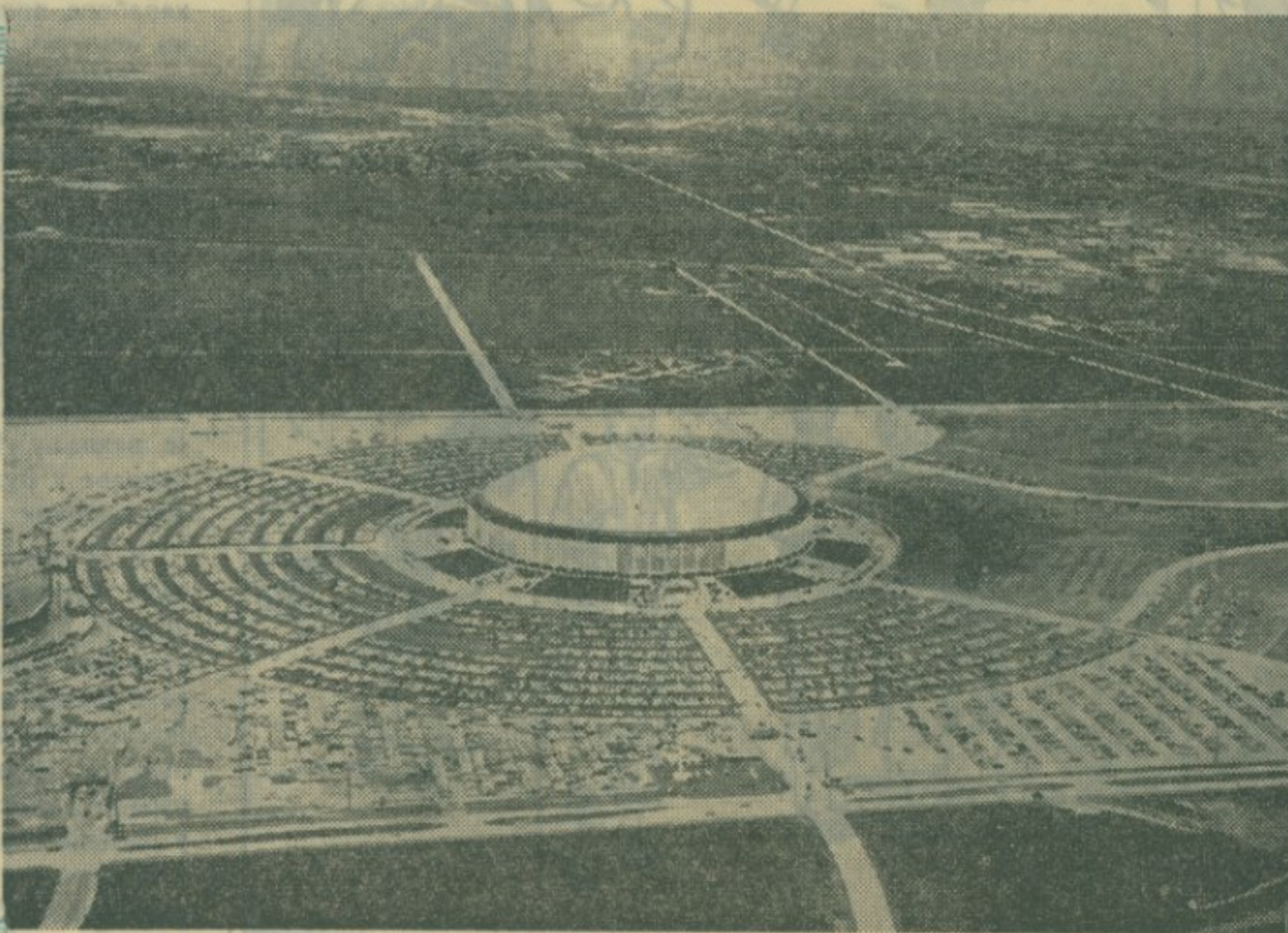
ЕЛЕКТРОНСКИ АПАРАТ ЗА ДЕЦУ

У националном америчком кардиолошком институту начињен је минијатурни електронски апарат намењен деци која пате од тешких срчаних обољења. У Америци већ хиљаде одраслих пацијената оболелих од срца носе апарате уграђене у срце. Године 1965. стручњаци медицинског колеџа у Филаделфији успели су први пут да стимулишу рад срца служећи се посредством једног малог кондензатора који се снабдева електричном енергијом коју је производио организам пацијента.

НАЈ, НАЈ...

Највећа покривена спортска дворана са 66.000 седишта налази се у Хјустону (Тексас). Цена ове сале је такође „нај, нај“: стајала је 25 милиона долара. У хали се излази травом обрасло игралиште, пречник дворане износи 216 метара. Купола је висока 62 метра што одговара висини куће од 20 спратова! Кров куполе је од пластичних плоча, које пропуштају светло, тако да при дневним утакмицама није потребно вештачко осветљење. Око хале се налазе огромни комплекси за паркирање кола. Гледан из авиона, читав простор личи на звезду.

Нешкодииво шминка

Како би лице глумца изгледало онако како захтева улога да није шминке? Како је то било раније? Некад је шминка састојала од оловно белило и једињења бизмута, па је због тога била веома штетна. Од ње је кожа на лицу постајала сива и безживотна.

Велика промена настајала је заслугом Рафаел Карла, у своје време познатог певача. За време ангажмана у Вирџбургу упознао се са тада чувеним хемичарима Хофманом и Вислиценусом и њиховом помоћи остварио свој главни циљ: да пронађе нешкодљив пудер и шминку.

Први покушаји дали су добре резултате и он је затим под својим правим именом Ј. Л. Лајцнер, 1873. године, основао предузеће за справљање пудера и шминке. Тако је настала у свету чувена фабрика козметичких производа која и данас постоји.

Лајцнер је основао и школу у којој се учила вештина шминкања. У њој су се за овај посао оспособили многи филмски и позоришни људи из свих крајева света.

Корњаче у Балтичком мору

Редак плен доспео је у мрежу данског рибара Гвидеа Занде: циноуска корњача тешка 350 килограма. Слично изненађење доживели су и немачки рибари Хајден и Фенц који су, као и Гвиде, ловили у Балтичком мору. Они су уловили корњачу с кожастим оклопом тешку преко 450 килограма.

Стари старци

У целом свету има стараца, али нигде их толико нема као у Совјетском Савезу. По једној статистици, на дан 1. јуна 1964. године Совјетски Савез је имао 23.867 стогодишњака, а од тога је 2.007 њих превазишло старост од 110 година.

Челик који су калили стари словеначки рудари и ливци био је познат широм Европе не само по својој тврдоћи и савитљивости, већ и по дивном сјају у искованим предметима. Продавао се по свуда на вашарима у Немачкој, Италији, у Мађарској па и у далекој Пољској, нарочито за ковање мачева, оклопа и убојног оружја. Од словеначког челика, а посебно од онога који се калио у руднику Јаворник, био је нарочито познат онај под називом „хрватски челик“; из њега је ковано оружје за хрватске јунаке и витезове који су стално бдели на стражи према Турцима. За овај челик говорило се „да сече сам и да је жеда јуначких дела“.

Рудник у Железнику, један од најстаријих у Словеначкој, већ је 1379. године био познат по каљењу нарочите врсте челика који је назван „вук“. Уживање је гледати како оно текуће гвожђе, које је ломно кад поцури из пећи, постаје у обради мајстора-калилаца диван и моћан челик, тврђи од ичега, а кад се таре један комад о други, враћају из њих пламенови као из вулкана. Ти калиони из Железника бољи су ковачи од Хефеста, и мудрији од њега, јер чувају добро своје тајне како да добију челик коме нема премца. То је одиста прави вук. И његово је главно тржиште у италијанском граду Сенегаљу, у близини Анконе.

И заиста, кад би словеначки калиони на сајам у Сенегаљу долазили са својим одличним челиком, њихова роба би била распродата јер, као што се каже у једном италијанском опису, од карантанског (словеначког) челика могле су да се израђују најфиније и најтање панцир-кошуље, сјајни и непробојни оклопи, најчвршћи и најврткији мачеви, и чудесни вожеви. Ливено гвожђе из словеначких рудника, које се такође извозило у суседне земље, одлично је служило за прављење разног посуђа.

Сајам у Сенегаљу, који су Словенци посећивали већ тамо од средњег века, био је свакако један од најшаренијих и најбогатијих, врло жив и бучан, што потврђује и једна стара словеначка пословица — „Жив је као на сајму у Сенегаљу“ — говорило би се кад би се хтело рећи да је негде врло бучно и преко мере заглашено.

У старој Словенији радило је око петнаестак рудника гвожђа. Сваки од њих био је по нечему чувен, а највише по својим мајсторима — рударима, ливцима и калионима — и по онима који су поред рудника и његових пећи одмах израђивали и предмете од железа. Тако је, на пример, рудник у Кропи постао славан по изради одличних ексера (чавала), који се помињу чак и у Великој Британији, још у XVI веку — као „норички ексер“ — „једном заковани никад више неотковани“. „Ексераш“ (чављар) били су за дуго времена слава Словеније, њиховим ексерима поткивао је своје коње и Карло V, цар Светога Римског Царства, владар у чијим земљама „сунце није залазило“ јер му се држава простира

СЛАВА СЛОВЕНАЧКОГ ЧЕЛИКА

на три континента; Луј XIV, који је себе прогласио за „краља — Сунце“ није могао да појаше коња, ако му потковице нису биле заковане ексерима које су израдили чувени кропљански ексераш.

У време Балвасора, чувеног словеначког историчара и писца сјајног дела „Слава војводине крањске“ (XVII век), постојала је врло занимљива легенда. „Већ Хомер, каже се у њој, помиње да су тројански јунаци ковали своје оружје од норичког челика, и ценили га више од било ког другог“. (Норик је стари антички назив за извесне делове словеначких земаља). Ова легенда, наравно, не садржи у себи ни тунку историјске истине, али је значајно то да је словеначки челик био на тако високој цени да му се давало првенство међу свим осталим и његова старина доводила чак до тројанских ратова. Јер, он се захва-Разни предмети од челика у Европи током многих векова називали су норичким, карантанским иако то нису увек били, али

љујући својим мајсторима, одиста могао да такмичи с оним најбољим врстама челика који су се производили у Европи. је требало да ова „фирма“ покаже њихову вредност.

Чак и почетком прошлога века, кад су српски устаници за време Карађорђа настојали да набаве оружје, тражили су га из словеначких земаља, и то да буде ковано од најбољег „нада (челика) како се то већ ради у Крањској земљи, код оне наше браће која од давнина умеју да га саворе“.

Производњом челика у словеначким земаљама управљали су земаљски господари, на чијем се поседу налазио рудник, па потом и државни господари из Граца и Беча. За извоз челика из словеначких рударских радионица плаћала се земаљским и државним господарима висока дажбина, царина. И као што су постојали такозвани кријумчари соли исто тако је постојао и такозвани „контрабанд“ челика. Забитним, тешко проходним и зато врло опасним планинским путевима челик се кријумчарио преко границе. Такав је посао смелим трговцима доносио висок приход али и велике опасности. Један такав „канал“ за кријумчарење челика према Корушкој пробијао се кроз планинске врлети. Кријумчари су, да би избегли царинике, морали да се веру са својим теретом козјим стазама, широким једва неколико педаља, изнад дубоких амбиса. „И ти продавци челика, који избегавају царинике, жртвују се најчешће да плате своју некад и безнадежну трговину самим својим

АЛИ БАБА

И ЧЕТРАДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

животом, сурвавајући се с теретом низ стене“. А није било ретко да се између њих и цариника замјене крвави окршај у коме би изгинули и једни и други, а драгоцени челик наоварен на мази нестајао би у дубоким снежним наносима.

Поред низа рудника железне руде, ливница и калионица — широм пребогате словеначке земље, постојао је и један рудник олова, при коме су мајстори-ливци левали убојите „оштре набоје за пушке, топове, карабине, пиштоље, мерзере и слично ватрено оружје“. У време ратова и сталних пограничних бојева с Турцима тај рудник током 16. и 17. века имао је толико посла да су мајстори ливци у њему радили готово даноноћно.

Занимљиво је да је рудник Сава, који је такође у својим ливницама производио одличан челик, радио на водени погон, на такозвани „самоков“, који се употребљавао не само при раду у самом руднику него и у радионици. Велики лопатарски точак, који је захваљујући води покретао и извесне направе у руднику, био је и главни покретач великих оруђа у радионицама.

У 17. веку овај рудник био је познат по свом пушкарском мајстору Петру Ботију, који је по изради пушака и пиштоља био надалеко чувен. Његова дела такмичила су се с онима најславнијих мајстора у италијанској Брешији, у Француској и Холандији. Мајстор Петар је своју вештину и тајну израде најбољег ватреног оружја оставио у наслеђе своје зету и сину. Његове пушке и пиштољи и данас красе велике војне музеје широм Европе, а зна се да су његове јер је у њих урезивао своје иницијале.

ХАЈДУК ВЕЉКО

Црта
и
пише Ђ. ЛОБАЧЕВ.

ВЕЉКО
СТИЖЕ
ПРЕД
ВРЕБОВАЦ
ПРЕ
ПОНОКИ
И
ОПКОЛИ
СЕЛО
ИЗ
КОЈЕГ
СУ
СВИ
СТА-
НОВНИЦИ
ПОБЕЛИ.

ТУРЦИ СУ
ПОСЛЕ ОБИЛНОГ
ДЕЛА И ПИЈА
СПАВАЛИ
БЕЗБРИЖНИМ СНОМ.
СПАВАЛЕ СУ И СТРАЖЕ.

ВЕЉКОВИ
КОБАНИЦИ ЗАПАЛИШЕ
СЕЛО СА ЧЕТИРИ
СТРАНЕ.

КО ЈЕ БИО ЗНАК ЗА ОПШТИ
НАПАД. КАД СЕ БАТРА ИЗВИЛА
ВИСОКО У НОКНО НЕБО...

... СРЕМ
УДАРИШЕ
НА
ТУРСКИ
ЛОГОР.

БЕЖ'ТЕ,
ТУРЦИ, ЕТО
ВЕЉКА!

НА ДРУГОЈ СТРАНИ ЧУЛО СЕ
ИЗДАЛЕКА:

ДАВРАН, БРЕ, КОР
СОЛИМАН! ЕВО НА
ТЕ ПОПА РАДОСАВА!

ДАЛЕ ЈЕ ГРМЕО ГЛАС:

ДУР ДАВРАН, БРЕ,
КОР СОЛИМАН!
ПАПАЗОГЛУ ЂЕЛИ!

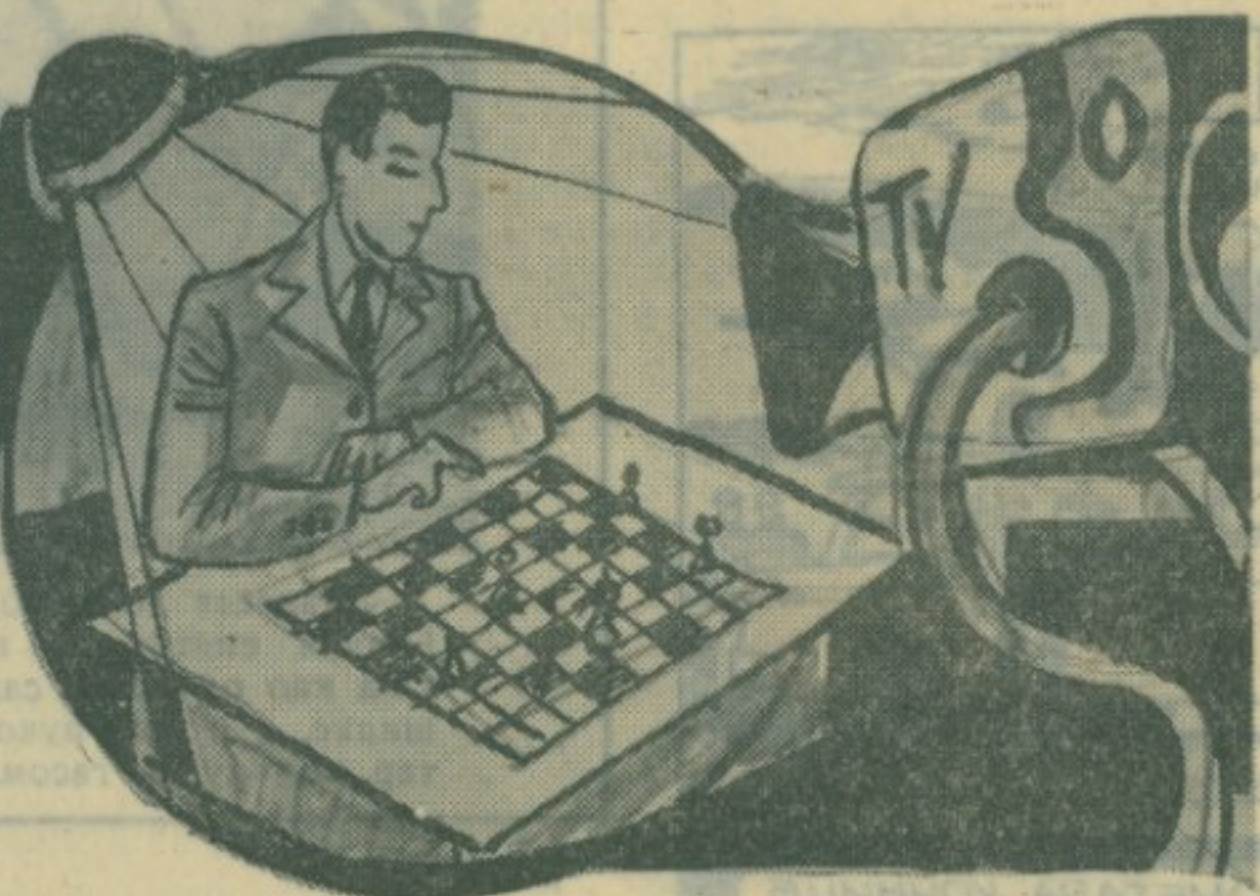
Шах СА ШАХОВСКИХ МЕРИДИЈАНА

ХОЛАНДИЈА. — У јулу и августу 1923. године у Шевенингену је одигран шаховски турнир на коме је учествовало 20 шахиста од којих 10 Холанђана, а других 10 из иностранства. Турнир је унео једну новину у систем шаховских такмичења: гости и домаћини су играли искључиво једни против других, између себе се нису састајали. Овај нов начин добио је по месту одигравања турнира назив „шевенингенски систем“.

МОНГОЛИЈА. — На Првом међународном турниру, који је одигран у Улан Батору 1956. године, чехословачком интернационалном мајстору Јарославу Шајтару приликом одигравања симултане утакмице десно се интересантан случај. На једној табли он је објавио противнику мат коњем. Одмах је приметио да играч чудно реагује, па је помислио да је учинио неки превид или немогућ потез. Проконтролисао је ход коњем и нашао се у недоумици. Неспоразум је разјаснио преводилац који му је саопштио да по древним правилима, која се заснивају на дугој традицији, дати мат коњем није допуштено. „Коњ и човек су пријатељи. Они један без другог не могу и зато не би требало да један другог чине зло“ — кажу домаћини. Ово интересно правило је проистекло из нарочитих животних околности. Дуги низ година људи су одржавали везу између далеких планинских пашшта и на

сељених места искључиво захваљујући коњима.

ЕНГЛЕСКА. — Први међународни турнир за шахистичке одигран је у Лондону 1897. године. На њему је учествовало 20 представника из 9 земаља: Енглеске, Не-

мачке, САД, Белгије, Италије, Канаде и других. Прво место је заузела Енглескиња Мери Реџ, која је 18 партија добила и 1 ремизирала!

КУБА. — Циклон „Бети“ је пореметио ток Четвртог међународног турнира посвећеног успоми на Капабланку. Партија 10. кола између Ивкова и Фишера није могла да се одигра јер је ураган онемогућио везу између Нјујор-

ка где се налазио Фишер и Хаваие, места одигравања турнира. Првог слободног дана на турниру сусрели су се Фишер и Ивков и одиграли партију која је само до прекида трајала 8 часова. Осветљен рефлекторима и окружен телевизијским фотока-

мерица Ивков је морао под много тежим околностима да игра одлучујућу партију за вођство на табели. Ипак је на крају победио.

ФИНСКА. — На Шаховској олимпијади која се одиграла у Хелсинкију десно се класичан пример шаховског „слепила“. Једна екипа је имала прекинуту партију и трудила се да свом играчу,

који је био материјално јачи, пронађе победу у завршници. Цела ноћ је протекла у анализи после које је пронађена форсирана победа у 12 потеза. Кад је судија поставио на таблу позицију у којој је партија прекинута, испоставило се да је анализа вршена при погрешној постави фигура. Цео труд је био раван ремију, који би био постигнут и без анализе.

ЉУДИ ВОЗЕ ОНАКО КАКО ЖИВЕ

Реферати представника више земаља прочитани на међународном састанку одржаном поводом све већег броја

саобраћајних несрећа на друмевима, показали су да се број ових удела за последњих десет година удвостручио и то у целом свету, како у Аустрији тако и у Чилеу, Финској, Француској, Јапану, Мексику, Шпанији и Венецуели. Темперамент возача, његове психичке особине и емотивне реакције биле би, кад би било могуће измерити их, најбољи критеријум за проналажење недисциплинованих возача. „Људи возе онако како и живе: они који вртоломно живе тако настављају да возе на друмевима“ гласило је мишљење са којим су се сложили сви присутни стручњаци.

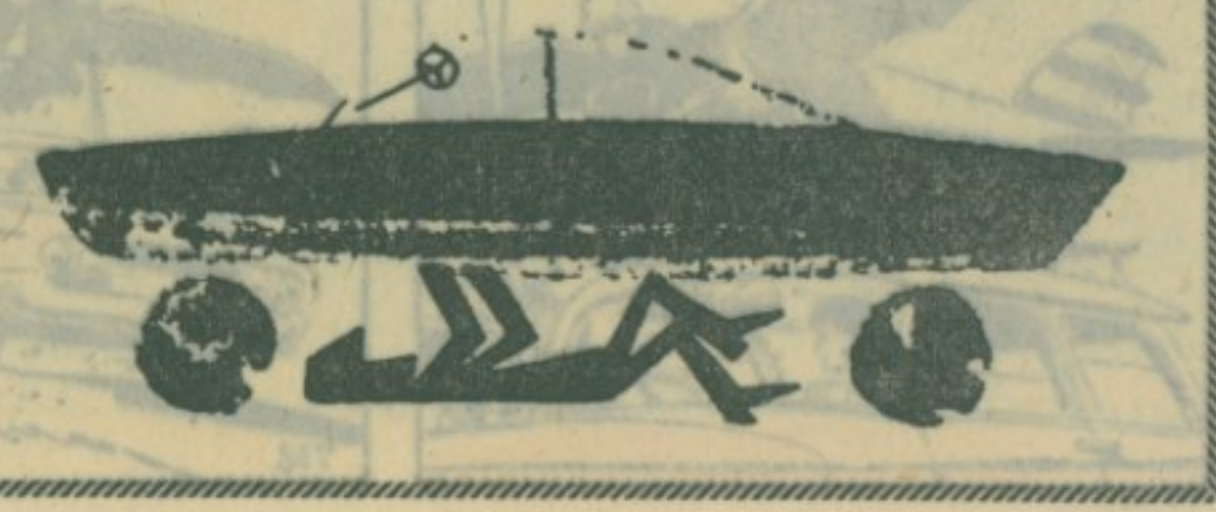
ЗАШТО ЛЕЖАТИ ПОД АУТОМОБИЛОМ?

О аутомобилу се треба стално бринути и, што је још важније, стално га треба подмазивати. Путнички аутомобил „москвич“ има, на пример, шеснаест тачака које треба подмазивати: неке „чворове“ треба, како кажу возачи, „шприцати“ после сваких хиљаду километара. То значи, ако аутомобилом одлазите на посао, принуђени сте да се сваке две седмице, а и чешће, заваљате испод шасије.

Међутим, кад су у питању аутобуси и такси-аутомобили, кола се морају подмазивати готово сваког дана. Да, заборавили смо воду која расхлађује мотор — и с њом има прилично посла. Нарочито зими: воду треба сипати, испуштати,

пазити да се не замрзне. Аутомобилски конструктори из Источне Немачке тврде да се брига и посао око одржавања аутомобила може свести на минимум. На новом аутомобилу „вартбург-1000“ нема ни једног чвора који би се морао подмазивати прено што кола пређу 50.000 километара. То практично значи да се аутомобил подмазује највише једном годишње.

Код аутомобила „вартбург“ нема муке ни око воде. Специјална течност која се не замрзава сипа се само једном — у фабрици — јер је систем хлађења херметички затворен. Још даље су отишли конструктори француске фирме „Рено“. Код аутомобила „рено-16“ уопште нема ниједног чвора који треба подмазивати. Једино треба у одређеним размацима заменити уље у мотору.

ХАНС БРАЈТЕНАЈХНЕР:

СВАЂА ОКО БИСЕРА

Томас Нолден познавао је Алберта Брата већ десет година. Брат је био љубазан и у сваком погледу предустретљив човек. Њихово де сегодишње познанство ипак није прерасло у пријатељство. Свакако због тога — мислио је Нолден — што није постојао неки заједнички дубљи доживљај који обично блиско ве жује људе. Овога вечера, међутим, њихов однос треба једним потезом да буде изведен на чистину.

Нолден је лагано корачао по уској шљунковитој стази између баштенских алеја према Братовој кући. Ишао је на вечеру која је била заказана поводом потписивања једног уговора. На подстицај Брата требало је да Нолден уложи велику суму новца да би учествовао у једном послу који је преузео Брат. У изгледу је била велика добит. Само, ситуација је била таква да Нолдену за његов улог није могла бити пружена никаква материјална гаранција. Ову неповољну околност Брат

је покушао да изглади речима?

— Па ми се познајемо већ десет година. Будите уверени да ми је сигурност вашег удела на срцу као да је то мој рођени новац.

Нолден није имао разлога да сумња у искреност ових речи. С друге стране, опет, морао је мислити на то да у намеравајући посао улаже сву своју имовину.

Домаћица је Нолдена дочекала срдечно као свакидашњег најмилијег госта. Појавио се и Брат, расположен. Отпочео је разговор о свему и свачему каква се обично води пре објаве. Главна тема о послу није била поменути ниједном речи.

Најзад су сели за сто. Прве нареду су биле остриге за које је Нолден једном изјавио да их воли изнад свега. И заиста, већ десету је сркутао с апетитом.

Мрак је почео да се улачи у собу. Домаћица је устала да упати осветље-

ње. Враћајући се забезекуто је гледала Нолдена.

— Шта је, шта се догодило? — упитао је Брат Нолдена.

Овај је седео у столицу заваљен, испружене руке, држећи велики бисер између палца и кажипрста.

— Нашли сте бисер! — узвикну госпођа.

— О, покажите ми га! — узвикну и Брат. — И пре него што је Нолден стигао да му га пружи, Брат му га је већ нагло истргао из руке. Пришао је светиљки, ставио га на длан и свих страна пажљиво загледао.

— Како је велик! И тако диван! — узвикивао је одушевљено. — Затим подиже главу и скоро ликујући оцени: — Овај дивни бисер вреди хиљаде!

— Хиљаде? Истина? — чудила се његова жена.

Нолден устаде и приђе Брату.

— Не знате колико се радујем: једним потезом толики новац, нашао сам га тако лако...

— Баш сте батлија —

одговори Брат смејући се, стиснувши шаку у исти мах. — Не знам како да вам захвалим.

Нолден је гледао Брата изненађено и са несхватањем истовремено.

— Захваљујете ми? За што?

— За бисер — смејао се Брат сада гласно.

— За бисер? — упита Нолден отегнуто.

Брат је и даље покушавао да се смеје, али није успевао у томе. Углови ње гових усана били су пречито развучени. Тада са притворном веселошћу потапа Нолдена по рамену и рече:

— Шта вам пада на памет! Добра шала — ваш бисер!

Нолден је остао хућећи. Брат одједном промени своје држање и сасвим озбиљно, скоро оштро рече:

— Разуме се: бисер је мој!

— Ја сам га нашао — примети Нолден.

— Да, на сваки начин — одврати Брат — али у ос-

триги коју сам ја купио, она је моја својина.

— Ја сам ваш гост и ви сте ми је поклонили — рече Нолден.

Брат се поново насмеја. Овога пута подругљиво.

— Драги Нолдене, не мислите ваљда да треба да вас гостим бисерима. Ми се додуше већ дуго познајемо, али...

— Не — Нолден ће на то лаганим чврстим гласом — мислим: данас сам вас тек упознао.

Изгледало је затим као да Нолден једним предлогом покушава да спасе што се спаси може.

— Ја сам нашао бисер, острига је била ваша: да бар поделимо добит.

Брат је још стајао на истом месту испред светиљке. Чвршће је стегаво шаку у којој је држао бисер и хладно и одсечно рекао:

— Господине Нолдене, не могу да вам уступим ни половину бисера.

— Онла могу да идем — рече Нолден мирно.

Жена је до тада хућећи пратили њихову свађу око бисера. Сад је пришла Нолдену рекавши:

— Молим вас останите. Нисмо још ни почели с јелом. — Затим се обратила мужу: — Намеравали сте да после вечере разговарате о неком послу — веома важном.

— Хвала — рече Нолден хладно. — Одустајем и од вечере и од посла.

Кад је изишао на улицу, гласно је уздахнуо са олакшањем: спасена му је имовина. Брат није положио испит.

Бисер тобоже нађен у остриги, Нолден је собом донео. Био је лажан.

WALT DISNEY

МАЈМУНСКИ СТРИП

ЖЕНА — ДИВ

Двадесет деветогодишњу Анђелу Вила Гарцол сматрају за најјачу жену Шпаније. Она као од шале савијач дебеле гвоздене шипке, а једном руком може да задржи скутер под пуним гасом.

Германијум из пепела

Чехословачким инжењерима пошло је за руком да из пепела мрког угља добију германијум. Тона пепела даје 700 грама овог ретког елемента. Та

количина није мала, нарочито ако се узме у обзир да и најбогатија руда садржи ништавне количине германијума.

Филм

„ИСТОРИЧАР“ МЕЂУ
ФИЛМСКИМ ГЛУМЦИМА

ЧАРЛТОН ХЈУСТОН

ЗА ВРЕМЕ СНИМАЊА ЈЕДНЕ СЦЕНЕ

Још као дечак од пет година Хјустон је био сигуран да неће постати ништа друго него глумца. Тада додуше овај малишан, син фармера из Илиноиса, није могао ни да сања да ће играти у четири најуспешнија холивудска филма. То су: „Највећа представа на свету“, „Десет заповести“, „Бен Хур“ и „Ел Сид“. За улогу у „Бен Хуру“ добио је „Оскара“.

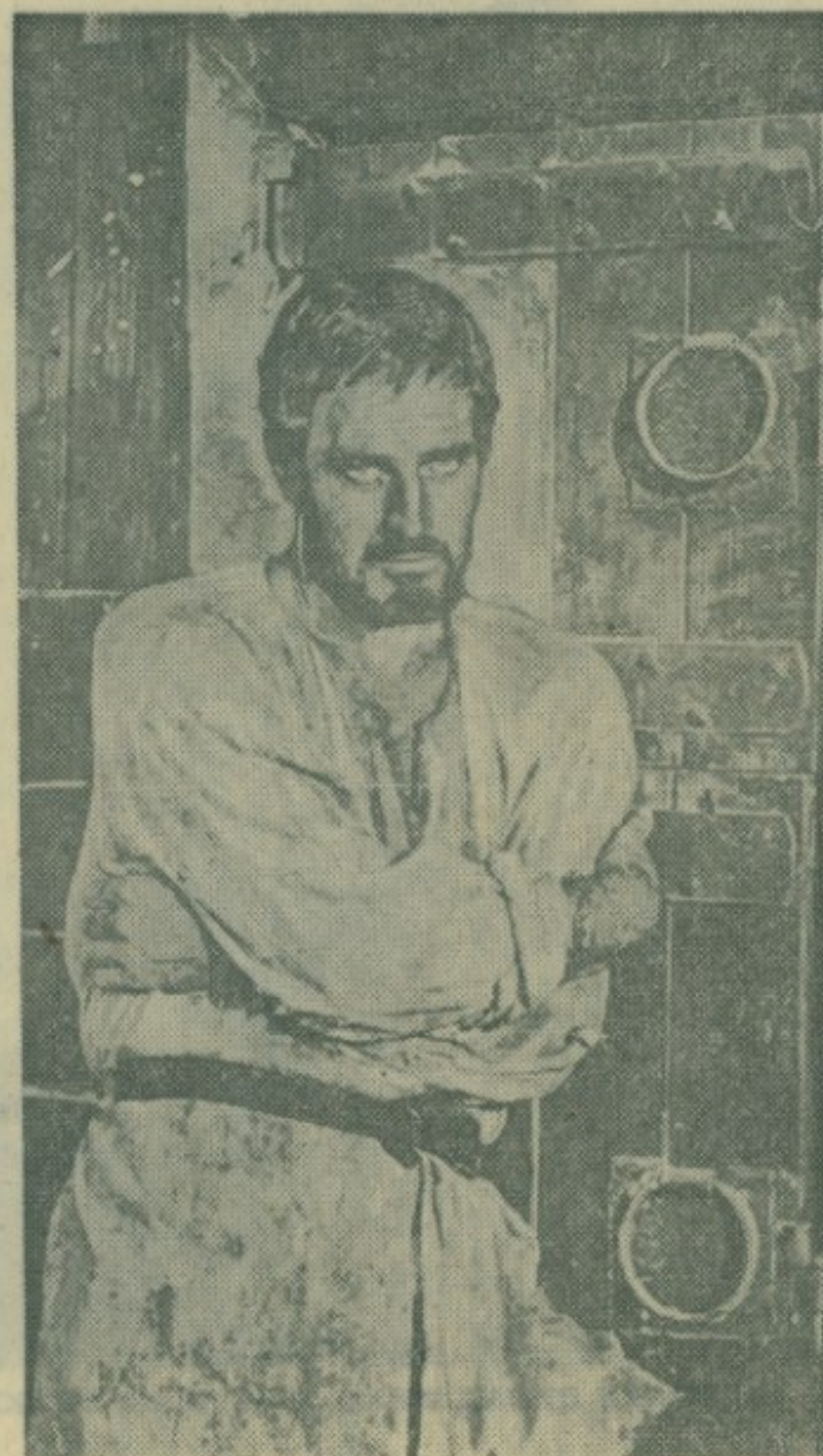
После тумачења лика Мојсија, Хјустон је почео да добија само улоге у којима игра у тогама, дугим капутима и уопште у оделима из разних историјских епоха. Прича се да се он толико уживео у улоге те врсте да се чак и у обичном животу креће полагано, достојанствено. Међутим, они који поближе познају Хјустона кажу да је веома приступачан, симпатичан и шармантан човек. Он врло радо прича о почецима своје каријере. Први пут се појавио на филму у време када је био студент Норвестер универзитета у Чикагу. Играо је у Ибзеновом „Пер Гинту“, био је то неми филм. Критика се повољно изразила о његовим глумачким способностима. Занимљиво је како је добио своју прву улогу „звезде“ у филму „Највећа представа на свету“. Требало је да игра малу, споредну улогу у неком јевтини филму, која је трајала свега неколико минута. Улazeћи кроз велику капију филмског студија Парамунт, Хјустон је

сусрео познатог режисера суперспектакл-филмова Сесил де Мила. Прозајећи поред њега, Хјустон му је махнуо руком.

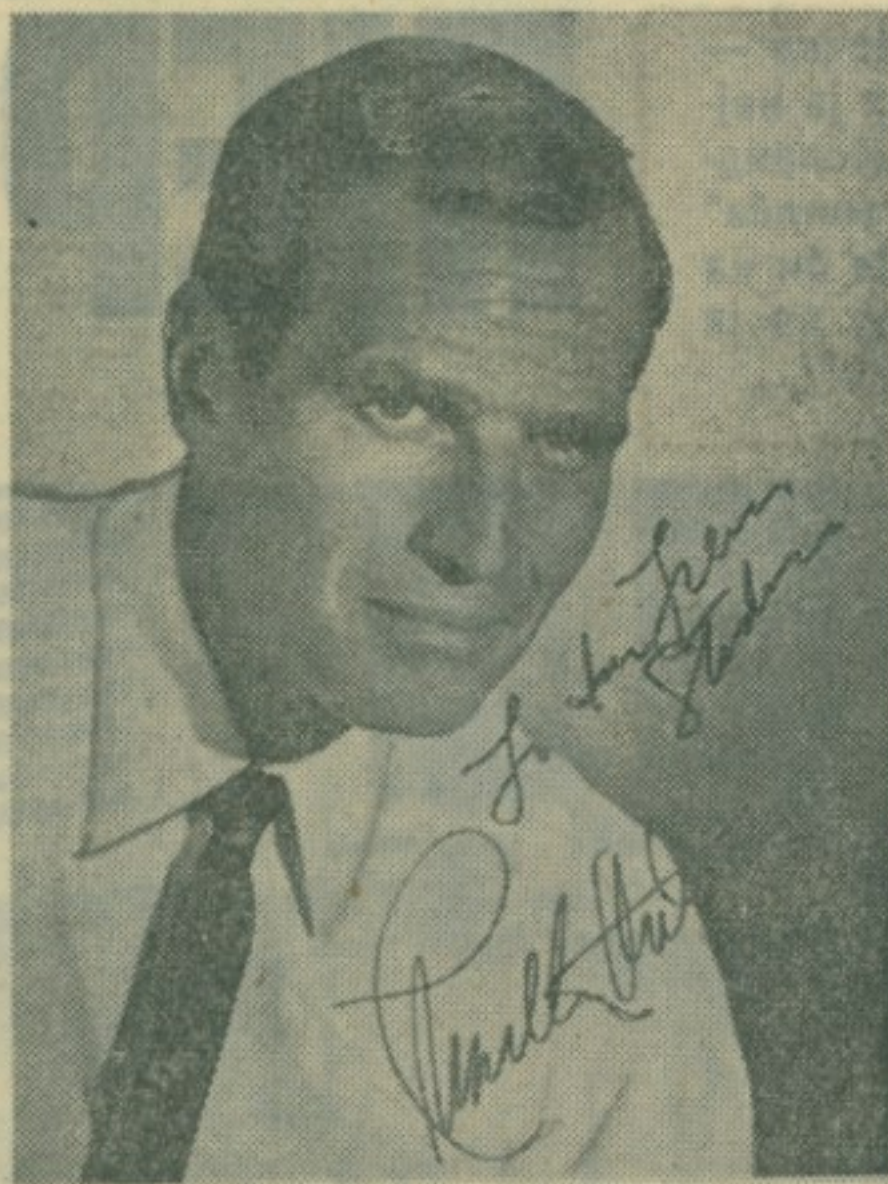
— Ко је то? — запитао је „свемоћни“. „То је неки Хјустон, гледали сте исечак из филма у којем је играо и није вам се допао“ — одговорила је његова секретарица. „Он има јасно и ведро лице, желим да одмах разговарам са њим“.

— Како видите нисам се пробио великим филмским успехом — него само зато што се моје лице допало великом режисеру — каже искрено Хјустон.

У своја два последња филма „Агонија

КАО МИКЕЛАНЂЕЛО У ФИЛМУ „АГОНИЈА И ЕКСТАЗА“

ЧАРЛТОН ХЈУСТОН

ХЈУСТОН СА УСВОЈЕНОМ ДЕВОЈЧИЦОМ

и екстаза“ и „Господар рата“ Хјустон поново наступа у историјским костимима. Он тврди да је много теже за глумца да се уживи у личности која је живела у давна времена него улогу данашњег човека. Хјустон каже да му историјске улоге личе на ледени брег, 5 седмина је под водом и не види се, а то је онај највећи део — тежак и напоран рад за остварење верне слике онога што је давно нестало. Хјустон сваку своју улогу сматра студијом. За филм „Десет заповести“ у коме је играо Мојсија, простудирао је 22 разне историјске књиге, за улогу Микеланђела у филму „Агонија и екстаза“ научио је да слика фреске, а за филм „Господар

рата“ проучио је историју Нормандије где се радња одиграва. Он би, како сам каже, веома радо играо и неку комичну улогу, али никако да дође до ње пошто су „сва места“ заузели Џек Лемон и Кери Грант. Последњи филм у коме га је видела наша публика звао се „Господар Хаваја“.

Хјустон тврди да никада не би желео да постане режисер, чему, као што је познато, теже многи глумци. „Доста муке задаје остварење једне улоге онако како треба, а камоли више улога!“ Жеља му је да одигра још неколико успешних улога, а сви они који су гледали његова остварења верују да ће му то и успети.

У тропским шумама на граници између Гане и Конга често се може наћи на низак грм биљке *Siniperalum dulcificum*. Плодови овог грма су мале црвене јагоде. Ако их човек поједе код њега се на занимљив начин мењају својства телашца за укус која се налазе на језику: два до три часа после „дегустације“ кисело се осећа као слатко. Доморочи знају за ово својство црвених јагода и користе се њиме. Тако, на пример, они их једу пре но што ће пити кисело палмово вино. Кажу да тада палмово вино има за њих укус ликера. Биохемичари покушавају да из црвених плодова издвоје материју која даје овај необичан ефект.

Волшебна јагода

СЛАТКО КИСЕЛО

ПАРЛАМЕНТ
НА ОСТРВУ МЕН

Упознате ли се с грађанином острва Мен он ће одмах почети да се хвали сушеном рибом, макарма без репа, и травама које вуку коњи, дивним пејзажима и — Тинволдом. Нарочито Тинволдом, менским парламентом.

Јер острво Мен — обухвата 572 км², има 56.253 становника и готово подједнако је удаљено од Енглеске, Шкот-

ске, Ирске и Велса, у Ирском мору — има управу са својим властитим законима и није везано законима британског Парламента, сем ако није нарочито споменуто у њима Тинволд је један од најстаријих парламената на свету, потиче од пре више од 1.000 година из доба викинга, који су крстарили морима у својим дугим бродовима. Ма како да су дивља била ова нор-

манска племена морепловаца она су имала смисла за доношење закона и успостављање неке форме управе. Ма где пошли, они су собом носили и своје схватање о неопходности скупштине слободних људи под ведрим небом, на којој су доношени закони и на којој су кажњавани они који су кршили те законе. Тинволд је такав један јединствен остатак викиншке прошлости на острву Мену. Сматра се да његово име потиче од нордијске речи „Thing-vollr“, која значи „скупштинско поље“. Сваке године 5. јула на Тинволдски дан обавља се једна древна церемонија у тихом селу Свети Џон, на западној страни острва. Оба дома минијатурног менског парламента састају се на једној хумци чудног изгледа високој 4 метра, која се уздиже на четири кружне, травом обрасте терасе, које, по тврђењу острвањана садрже земљу из свих 17 древних парохја Мена.

Гувернер острва, кога именује круна, седи на врху окренут према истоку, са члановима Законодавног већа — или Горњег дома — око себе. На следећој тераси су председник скупштине и 23 члана Доњег дома, познатог још под именом Дома кључева. Испод, седе разни функционери острва и капетани паро-

хија. Закони који су били до- несени у току прошле године читају се гласно како на енглеском тако и на менском дијалекту. Све до пре једног века — пре но што је уведена општа писменост — закони су били читани у целини, а данас само њихов кратки извод. У стара времена, док је древни језик одјекивао изнад долина и падина планина, сакупљени слободни људи су изражавали своје одобравање закона, ударајући по својим штитовима коплима.

Церемонија под ведрим небом је главни догађај менске парламентарне године, али то је ипак само једна од многих седница парламента. Оне се обично држе у зградама парламента у Дагласу главном граду острва. Домови заседају посебно приликом доношења закона, али одржавају заједничка заседања ради разматрања финансијске и опште политике. Мада је менски парламент стар, он се прилагођава времену. Значајне промене у последњим годинама укључују и кон-

тролу над финансијским пословима острва.

Добар део законодавства је у складу са оним у Вестминстеру, али Менци су упорно независни и покоји пут се деси да заузму став који се разликује од става „мајке парламента“. Њихова привреда углавном зависи од туризма — који сваке године привлачи хиљаде посетилаца са „суседних острва“, како становници минијатурног острва Мен називају Брита- нију!

Али кад му полуђе и она друга половина?

Сима Милутиновић замоли из Лајпцига Вука Караџића да му нађе нешто помоћи и какво место. Вук се заузме те Симу кнез Милош назначи за свог секретара и да му новца колико му је требало за долазак. Сима прими новац, пође у Крагујевац, и оде на Петине, те место кнезу Милошу постане секретар владике Петру I.

Чуши све то Вук се запрепасти па рече мало после: — О, мајн гот! Знао сам да је Симо луд до пола! Али кад му полуђе и она друга половина.

Ма добро је и штале се причувати

Вук мораде оставити Београд пре него што је мислио прећи у Земун. Сутрадан дође један пријатељ и рече како на Вука вичу сви службеници оних старешина који су га принудили да напусти Београд.

— Па то се зна — рећи ће тада један из друштва — на рањена вука залазе свако псето. Али нека се причувају: у Вука је штала...

— Мајн гот! — одговори Вук, — кога није освјестила истина, неће ни штала... Ма добро је и штале се причувати.

СВЕЧАНО ЗАСЕДАЊЕ ПАРЛАМЕНТА КОЈЕ СЕ ОДРЖАВА СВАКЕ ГОДИНЕ НА ТИНВОЛД-ДАН

Од свих књижевника који су вопели мачке — а таквих је било много — Пјер Лоти их је најбоље познавао и „разумевао“. Аутор „Исландског рибара“, „Азијаде“, „Лотијеве женидбе“ није могао да одоли и да не застане кад би на отвореном прозору видео какву мачку, да је не помиљује, да с њом не „проћаска“!..

Узмиш је за предње шапе обухватиши их палцем и кажипрстом док јој осталим прстима придржа ваш кичму. Држећи је тако подигнеш је и помазиш је образом по њушци од чега она почиње лако да подрхтава. Ако је стидљива погледаће те смешећи се привлачним а ипак уздржаним осмехом. После тога, ако има времена остаће поред тебе да с тобом ћаска, ако има рандеву или каква други посао, повући ће се. У том другом случају повлачиће се полако, осврнувши се учтиво два до три пута да би те погледала.

Ето, то је Лотијев савет за склапање познанства с непознатом мачком. Читав ритуал, као у каквом старинском бон-тону.

Лоти је био, као што знате, поморски официр. За њега није било веће среће од оне коју је осећао када се после дугих путовања враћао у свој мали породични дом у Рошфор на мору, где су га чекале мајка, тетка Клара и његове мачке. Он сам признаје да није имао маште кад је било у питању име које би једној мачки требало дати и зато је сваку једноставно звао „Маца“.

Своју прву „Мацу“ Лоти је донео из Сенегала 1874, када је имао 24 године.

„Она је била — писао је он свом пријатељу Ли Чајлду — једна тако рећи святачка мачка која је припадала мајци — настояци женског манастира реда „Сестре мудрости“. Отац јој је био дивљи мачак расе јолоф, познат као кавга-ција и пустахија. Вероватно због таквог порекла она је била „личност“. Била је бела и свиленкаста, главе као у њеног оца, а њена дивљачност збуњивала је и чудила локалне мачке. Док смо пловили дуж афричке обале, она је спавала у мојој шапки, јела са мном за столом, и увек била на командном мосту, поред мене за време мојих дежурстава, по сунцу, киши, бури... Прва Лотијева Маца угуинула је кад је имала две године.

После прве Маце у малој кући са зеленим капцима у Рошфору на мору наступила је друга „међувлада“ без мачки. А онда је једног дана тетка Клара, драга тетка Клара, писала свом сестрићу који је у то време пловио далеким источним морима: „Усвојили смо једно тромесечно маче, са шарамма као што је имала твоја стара Маца, које има све особине какве се могу пожелети“.

Прве вечери свог одсуства,

ПЈЕР ЛОТИ СА СВОЈИМ ЉУВИЦИМА

Лоти је седео поред камина када је изненада нешто бело бануло у собу. Била је то нова Маца. Он ју је подигао, протрљао свој образ о њену главу и пошашољно је испод бракова и — она је почела да преде осећајући да човек који јој обраћа толико пажње може да буде само пријатељ. Лоти је одмах заволоо ову нову Мацу која је, у дугим зимским вечерима, правила друштво његовој мајци и тетци. Просто је имала дар да их забавља играјући се њиховим крупчићима вуне. Ни у једном писму није пропустио да се за њу не распита.

Приликом сваког повратка Маца је дочекивала Лотија. Маукала је од радости кад би он крочио у кућу. Пошто би га оћушила, очигледно зачуђена егзотичним мирисима које је упило његово одело, узвратила би му се на крило и нико је одатле не би могао померити. Једном познанику, који је желео да зна каква је то мачка којој књижевник посвећује толико времена и нежности, Лоти је писао: „Бела је с црном капом, огртачем и репом. Ангорка је, веома лепа и страховито поносна на то, веома интелигентна као уоста-лом све животиње које су при-вржене својим господарима“.

Мадам Бела Маца имала је две године када је Лоти с једног путовања довео Мацу Кинескињу. Прича о томе како се она привла у њега лепа је и дирљива.

Једне вечери за време рата — било је то у Пекиншком заливу — једна заплашена животиња скочила је на његов брод и сакрила се у његову ка-бину, испод постеље. Била је то мршава, олињала мачка дру-гаста као тигар, беле њушке и врата, ружна, веома дугачка репа и начуљених ушију.

„Сва њена драж била је у очима косим као код источњака — писао је касније Лоти о својој „Кинескињи“ у „Књизи сажаљења и смрти“. Пошто се најела, упорно је одбијала да напусти кабину: сакрила се у један угао испод постеље. Остала је ту две седмице као да је желела да је забораве и из-лазила је само да једе. А онда се једне вечери извукла из свог склоништа, лепо се проте-гла и скочила свом новом гос-подару на леђа умиљато маук-нувши. Шта је то тражила од Лотија? „Била је то молба за мало пажње, мало пријатељ-ства“ — каже он. Пошто га је посматрала извесно време ско-чила му је на крило — најве-ћи знак мачијег поверења — и заспала пред њим.

Више од седам месеци „Кинескиња“ је живела готово не напуштајући Лотијеву кабину. Иако тако повучена била је веома радознала и пажљиво је испитивала све што би до-шло споља. Једном ју је у Ин-дији толико заинтересовао букет орхидеја — необична ствар за лучку мачку која ни-кад није видела башту, па чак ни струк зеленила — да је чак заборавила да једе.

Лоти је причао да му је „Кинескиња“ својим понаша-њем често стварала утисак да је принцеза коју су зле виле осудиле да дели с њим његову усамљеност.

Иако је знао да ће Мадам Бела Маца бити страховито љубоморна, Лоти се заједно с „Кинескињом“ једног проле-

књи, Мадам Бела Маца, која је била толико љубоморна и која се тукла са свим мачкама из суседства, морала је разу-мети да ће од сада имати да трпи њено присуство у кући.

И заиста, неколико минута касније, две мачке, веома мир-не и достојанствене, презриво су се очешале једна о другу као да су се случајно среле. И до краја живота никад се ви-ше нису потукле. Бела Маца препустила је придошлицу сло-боду да шета по врту и истра-жује своје ново царство које ју је очигледно задивљавало. „Кинескиња“ је сатима дрема-ла крај баштенског водоскока као да је говорила себи: „Ка-ко је све ово лепо. Каква раз-лика према мом старом дому“.

Једног дана, нико не зна

бивала је из дана у дан све већа: сад су заједно прово-диле време у угодној насло-њачи поред ватре. Разумева-ло се да одлично мада су им и на-рави и понашање били потпу-но различити. Када би се Бе-ла Маца, увек спремна на ра-товање, на прво „мјало“ неке туђе мачке узвратила на кров да тамо с њом подели меѓдан, „Кинескиња“ би само погледа-ла свог господара као да ка-же: „Зар нисам у праву што остајем неутрална?“

Почетком свог трећег про-лећа у Француској, Маца из Кине је занемогла. Одбијала је храну и воду и дане је про-водила непомична, на дрвету. Бела Маца, идући стопаном сво-је пријатељице, такође се раз-болела. Када је наступило ле-то, од обе маче остале су са-мо сенке. Једног јутра стари слуга Силвестер јавио је гос-подару, кад се овај вратио с кратког пута до Париза, да је „Кинескиња“ пре три дана не-стала: отишла је да потражи неко скривено место да тамо сконча, као што мачке обично раде кад осете да им се бли-жи крај.

И Белој Маци ближио се крај. Изабрала је да своје по-следње дане проведе на ружи-частој софи у Лотијевој соби. Више није могла да једе али је ипак налазила снаге да пре-де када би је неко помиловао. Изненада је, као и „Кинески-ња“, нестала. Три дана је није било, а онда се вратила, пр-лава и улепљена блатом, жа-лосна сенка лепе мачке каква је некад била. Однели су је на ружичасту софу на којој су је једног јутра нашли стакла-стих очилу...

У свом делу „Књига сажаље-ња и смрти“ коју смо већ по-менули и која је послужила као основ за овај чланак, Ло-ти пише:

„Положио сам Мацу на дно ја-ме и њено црно-бело крзно одмах је нестало под земљом које се одроњавала. Био сам срећан што сам успео да је задржим да не оде од куће и угине ко зна где као она дру-га, Кинескиња. Бар ће почи-вати овде у истом дворишту у коме је толико дуго влада-ла над мачкама из сусед-ства...“

Када је Клод Фарер, Лоти-јев ученик и пријатељ који је такође био поморски официр, први пут дошао у Рошфор, стари баштован Пјер рекао му је показујући му врт и једно разгранато дрво: „Ово је гроб-ље наших Маца. Сахранио сам ту њих петнаест, а можда, и двадесет“.

НАЈЧУДНИЈИ ГЛУМАЦ ХОЛИВУДА

Ружноћа и старост су два епитета која се најмање тра-же у блештавој филмској ме-трополи у Холивуду. Али, Монк представља изузетак. Иако је ружан и, да тако ка-жемо, престар он не може да се одбрани од силних филм-ских понуда. Ниједан режи-сер не жели да га се одрекне јер се овај мајмун понаша

тачно онако као човек. Људ-ске су и његове мале радости и слабости којима подлеже. Док се одмара рука му че-сто пође за цигаретом. — По-пуши око 40 цигарета недељ-но и то филтера јер су оне здравије — каже његов газда верглаш!

ШМИНКАЊЕ, ЧЕТКАЊЕ И ПРАЊЕ — О СВЕМУ ТОМЕ БРИ-НЕ ЊЕГОВ ГАЗДА

МОНК СЕ ПОТПУНО ПРЕДАО ПУШЕЊУ ЦИГАРЕТЕ

МАЈМУН МОНК НИЈЕ САМО МНОГО ТРАЖЕНИ ГЛУМАЦ, ПОНЕКАД СЕ ОГЛЕДА И КАО КАМЕРМАН

ЗАНИМЉИВО АЛИ...

Да би математика уче-ницима била занимљиви-ја, школе у Атланти-ја (САД) увеле су за њих и бесплатне часове пиле-тирања. Али, њаци су о-бавезни да израчунају брзину лета, затим ди-зања и спуштања и све друго што је у вези са кретањем авиона и рад-ом мотора.

НАЈВЕЋИ АЕРОДРОМ

Највећи у Европи је нов аеродром у Москви који је већ предат сао-браћају. Он има и рес-торан са 4.000 места и затворену листу која се може користити при сва ком времену.

ПРОТИВ НАПОЈНИЦЕ

Једна група рестора-тера у Филаделфији од-лучила је да сервира-ма, које не буду прима-ле напојнице од гостију, одобри годишње месец дана плаћеног одмора у Италији.

Ив Сен Мартен постао је у својој 24. години најбољи цокеј на свету. У аутобиографском делу о свом животу и каријери млади шампион говори о мучним условима рада и тренинга цокеја и варљивости среће у игрању на коњским тркама. Доносимо скраћене изводе из ове књиге

А сам био добар ђак и дечак на своме месту, као што је имао обичај да говори мој отац, никада не бих постао цокеј. Био сам јединац и нисам волео да учим. Из школе су ме избацили неколико пута, али сам се после добрих батиња увек враћао у њу. Све то није помагало. Чим бих се вратио кући одлазио сам право својим најдражим пријатељима — жи вотињама. Волео сам их све, а нарочито псе и коње.

Најзад је отац схватио да се моја будућност не може раздвајати од коња. Писао је чувеном одгајивачу коња Матеу. Када је овај чуо да имам четрнаест година а висок сам свега 132 сантиметра и тежак тридесет килограма, одмах је прихватио понуду. Тако сам у септембру 1955. године постао шталски момак.

Била је то сурова школа. Сваке вечери био сам физички исцрпљен. На сваком кораку сретао сам се са бројним искушењима. У штали је било

наш шест момака који смо се спремали за цокејске ученике. Становали смо у собицама изнад коњских боксова. И зими и лети устајали смо пре свитања. Рад са коњима почињао је у пет часова, на ногама смо морали бити већ у четири. Прво смо наоружани вилама и корпама чистили боксове а затим и сами радили са коњима. Јутра су нам изгледала бескрајна. Тренинг се завршавао тек у пола дванаест. После ручка смо опет радили, и ако ништа друго, чупали коров. Цокеји су за нас представљали појам били су део једног другог, непознатог света. Долазили су аутомобилима, прогаломирали би неколико кругова на бесним атовима, а затим ишчезавали.

Публика великих хиподрома на пример у Јоншану и Сен Клуу нема представу о томе шта стоји иза нашег позива и колико треба радити да би се један коњ припремио за трке. Пунокрвно грло тренира један сат дневно а за 24 часа

поједе 18 килограма зоби. На изласку из бокса такав коњ је буре динамита набијено енергијом и снагом. Коњи нам иначе долазе из ергела са 14 до 15 месеци и нарочито је на почетку тешко радити с њима. Нема шталског момака или ученика који није био избачен из седла таког новације. Једног дана Мате ми је поверио младог ждрепца, правога четвороног ђавола, којег до тада нико није успео да укроти. Тада сам већ годину дана радио у штали. Ујажоао сам дивно грло и опијен брзином полетео као махнит стазом. У

сам са мањом контузијом, постићи и очајан. Мате се убрзо нашао поред мене и потапшао ме по раменима. Смејући се рекао ми је да то није ништа, трка ипак није што и тренинг. Следеће недеље поверио ми је у Амијену два грла. У обама тркама завршио сам кар четврти. Још два пута сам јахао у уну трашности земље, а први пут сам се појавио у Паризу на хиподрому Трембле. Била је то трка цокејских ученика за награду „Брус“. На стази дугијој 2.600 метара стигао сам за неколико дужина испред оста

шним стартом тешко се може надокнадити. Осим тога, треба добро познавати ђуд коња. Неки коњи трче уједначе ним темпом и њима више одговарају дуге и тешке стазе. Други, напротив, имају одличан финиш. За њих је помоћ цокеја од непроцењиве користи јер финиш треба започети у правом тренутку, ни прерано ни прекасно. Не треба занемарити ни чињеницу да гужва може уплашити животињу и онда се не зна шта она може све учинити.

И правац трчања игра исто тако значајну улогу. Док

МОЈИХ 800 ПОБЕДА

лих супарника. Била је то моја прва победа.

У току прве тркачке сезоне у мом животу однео сам 21 победу. Следеће године победио сам 27 пута тако да сам већ у деветнаестој години изгубио право на било какве олакшице као јуниор. Већ 1960. године добио сам „златан бич“, на граду коју прима цокеј са највише победа на француским хиподромима. Те године сам 107 пута ушао први у циљ. Он да сам доживео једну велику радост: ергела Дипре поверио ми је место првог цокеја.

Са изузетком године у току које сам био на одслужењу војног рока, ниједном више ни сам пропустио да освојим „златан бич“ Француске. У 1962. години имао сам 110 победа, у 1963 — 173, а у 1964 години победио сам 176 пута.

У писмима која добијам од љубитеља коњичког спорта најчешће ме питају који ће коњ победити у некој од недељних трка. Ја по правилу не одговарам. Људи су веома чупави. Они су уверени да ја поуздано знам кад ћу победити а кад нећу и моле ме да им оддам своју тајну и тако им помогнем у остварењу добити.

Сам се никада не кладим на коњским тркама. Познајем људе који су у четрнаестој години почели да се баве коњарством а у 60. били најбољи стручњаци Француске. Ни они се никад не кладе. Да се игром на хиподрому могу зарадити паре, они свакако не би у тако одмаклим годинама још мукотрпно радили. И остали цокеји које познајем зараде свој хлеб тек пошто добро озноје седло.

Више чинилаца утиче на исход трке па се стога тешко може поуздано предвидети победник. На првом месту губитак времена изазван неуспе

једни коњи одлично трче слева надесно другима боље одговара супротан смер. Некима погодује мала низбрдица а другима више одговара узбрдица. Свеу томе треба додати и квалитет стазе, њену расквашеност или тврдоћу.

Сваког јутра ја сам већ у седам часова на стази. Тако захтева мој тренер. Радим много више од других цокеја, који обично галомирају три пута недељно по неколико пута. Око девет часова одлазим на доручак. Затим сам понова у седлу око час и по. Ручак ми је по правилу врло лак месо на жару и воће. По подне се одмарам а затим колима одлазим на тркалиште где свакодневно учествујем у четири до пет трка. Вечером око осам а у пола девет већ сам у постељи. За мене нема ни позоришта ни биоскопа. Не знам за кафану нити вечере проведене са пријатељима. Сваког дана изгубим у седлу килограм и по и набијем мишићне умором. То треба надокнадити дугим и непомућеним одмором.

Најлепшу победу однео сам у САД где сам учествовао у највећој отвореној трци на свету. Пред собом сам имао најбоље супарнике из САД, Енглеске и Немачке, Совјетског Савеза и Кине. Ипак сам први прошао кроз циљ. Међутим, радост цокејске победе траје само неколико часова. Тек што је једна трка завршена треба се припремати за нову.

САВЕСНИ СУДИЈА

Кише и ветрови окомиле су се ове зиме за западну Европу; улице и спортски стадиони у многим градовима често су били под водом. Да би се својим очима уверио да је фудбалско игралиште под во-

дом, овај педантни судија, заштићен кишобраном, кренуо је чамцем да обиђе један холандски стадион. И морао је да призна да је игралиште неупотребљиво: вода само што није покрила и пречку.

БЕОГРАД ПРЕ 100 ГОДИНА

Према попису од 31. децембра 1865. године Београд је имао 22.393 житеља. Од тога 13.096 мушких и 9.297 женских, док је у каснијим статистикама обично увек био већи број „женског“. У овом случају у попис становништва ушла је и војска, као и осуђеници у казненом заводу. Страних држављана било је 3.095 лица, махом аустријских и турских поданика.

Београд је имао тада 3.868 пореских глава. Основних школа било је 22 и то 11 за мушку и 11 за женску децу. Осамнаест учитеља имало је 882 ученика, а на 614 ученица долазило је 13 учитељица. Просечно један учитељ на 50 ђака.

ЗАГОНЕТКЕ ПРИРОДЕ

познале цео крај на километре унаоколо.

При другом опиту Фабр је узео двадесет пчела и обележио их. Те су пчеле живе у кошници која се налазила на обали језера. Затим је узео двадесет пчела из кошнице у унутрашњости, змиље, око девет километара од језера. Међу пчелама је било и младих и старих. Све те пчеле он је пустио на слободу отприлике на средокраћу између једних и других. Од свих пчела само шест нису погодиле пут до кошнице и то су биле младе пчеле које нису имале прилике да упознају тај крај. Сутрадан он је узео оне пчеле које су се тако сигурно вратиле у своје кошнице, однео се на језеро и пустио их око пет километара далеко од обале. Ниједна се није вратила у своју кошницу јер никад нису летеле преко језера и ни су имале никакав знак према коме би се могле оријентисати.

Фабр је утврдио да пчеле могу да лете брзином од око десет метара у секунди. Тако лет дуг неколико километара траје само неколико минута. У потрази за храном пчеле обично прелазе око три ки-

лометара, али им аих које лете и по 15 километара далеко од кошнице па се ипак сигурно враћају у своју кошницу.

Интересантно је и питање како се оријентишу мрави, који су у највећем броју случајева слепи. Они имају специјалне антене помоћу којих се управљају. У ствари у тим антенама налазе им се, чула пипања и мириса. Врхови тих пипака су стално у покрету. Помоћу њих мрави осећају мирис не само у ваздуху већ и у земљи. Своја гнезда такође проналазе помоћу мириса. Ако ухватимо таквог мравца и ставимо га на било које друго место и у било ком правцу, он ће се одмах окренути према својој кући. Мрави се исто тако служе и сунчевим зрацима у проналажењу пута до мравњака. Неки научници су покушавали да их преваре помоћу огледала на тај начин што су скрели сунчеве зраке у другом правцу. Али мрави су одмах открили подвалу и пошли правим путем.

Све донедавно била је велика загонетка како голуби писмоноше проналазе пут и на удаљености од преко сто километара. И они се као и пчеле, оријентишу по околним предметима. Голуби писмоноше пуштени из авиона нису могли да се оријентишу и обавезно би залутали што је још један доказ више у прилог ове најновије научне теорије.

ПАША ПОД КРОВОМ

Занимљив опит извели су стручњаци за сточарство у америчкој савезној држави Мисурију. На пашњацима на којима су пасла јагњад, подигнуте су настрешице. Саградили су их од алуминијума за покривање кровова и поставили их на два и по метра изнад земље. За свако јагње одређен је један и по квадратни метар заштићене површине. На оваквом пашњаку јагње је добијало 7,5 одсто више у тежини но на обичним пашњацима и било је много здравије.

ХРАНИТЕЉКА

Ова сцена може свакодневно да се види у аоолошком врту у Дрездену. Једна птица долеће до базена с мрвом у кљууну. Рибе испливавају на површину, долазе до ивице базена, отварају уста и — птица спушта у њих свој плен. Научници никако не могу да објасне шта нагони птицу да се стара о рибама. Једино објашњење које иоле изгледа прихватљиво било би да отворена риба чељусти подсећа птицу на отворене кљунове вечито гладних птица.

ИСПИТИВАЊЕ АМБАЛАЖЕ

У норвешким трговинама појавило се млеко запаковано у кесе од веома јаке и отпорне пластичне масе. Колико је нова врста амбалаже сигурна и отпорна оцените сами: кеса пуна млека може да издржи тежину одраслог човека. Нова амбалажа моћи ће да се употреби и за паковање воћних сокова и разних безалкохолних напитака.

ЋУДЉИВИ КАНДИДАТИ

У управи једног спортског клуба расправљало се о будућим задужењима чланова управе.

Требао је изабрати председника, потпредседника, секретара и благајника. За та места било је шест кандидата: Артур, Бертон, Конгрев, Даунс, Евалд и Флин. Избор се показао веома тежак. А ево зашто:

Артур није хтео да ради без Бертон, али и у том случају одбијао је да буде потпредседник. Бертон није хтео да узме на себе ни дужност потпредседника а ни секретара. Конгрев није желео да ради с Бертоном ако и Флин не уђе у четворку која ће водити послове клуба. Даунс је изричито одбио да ради заједно са Евалдом или Флином. Евалд је изјавио да неће радити ако буду изабрани и Артур и Бертон. Флин је пристајао да буде само председник и то под условом да Конгрев не буде потпредседник. Избор је ипак био извршен. Како?

Одговор:

— Артур — председник, Бертон — секретар, Конгрев — благајник, Даунс — потпредседник, Евалд — члан управе, Флин — члан управе.

НАЈНОВИЈИ »ХОБИ«

Свирање на неком инструменту у слободним часовима је најновији »хоби« Американаца. Број музичара-аматера достигао је 37 милиона! Прво место заузима клавира (22 милиона), друго гитара (8 милиона). Осталих 7 милиона определило се за разне друге инструменте.

ОПВОРИ ОЧИ

ИЗГУБАЉЕНИ КАПЕТАН

Велики једрењак запао је у буру. Морнари су ипак били спокојни јер су знали да је њихов капетан вешт и искусан поморац који сигурном руком води брод чак и по најстрашнијем невремену. Наједном је на броду завладала паника: један морнар је приметио да капетана нема на капетанском мосту: сви су се растрчали да га траже али њега није било ни у кабини, ни у заједничким бродским просторијама. Постало им је јасно: разбеснело море одвукло је са палубе капетана и од фијукања ветра његови позиви у помоћ нису се могли чути. Стали су погледом да претражују пучину не би ли га приметили. Помозите морнарима, потражите га и ви.

Одговор:

— Капетан је на броду, он је само изгубио очи.

ИЗ СВЕТА РОБОТА

У будућности, ближе или даље, космонаути ће на своме путу кроз свемир вероватно држати скрштене руке и управљати бродовима једноставно изговарајући наредбе: »Више десно, још мало лево, горе, доле, више, ниже, брже, лакше« — а космички брод послушно ће следити њихове речи!

Машта? Нипошто! Научници у целом свету размишљају и сада на плановима ове врсте. Данас се већ остварује много штошта што је јуче личило на фантазију. Поред осталог, савладана је важна препрека — начињен апарат који »разуме« бројеве — електронски рачунар.

Овим проналаском изгледа да је утрт пут — иако још постоје многе друге сметње — за аутомат који ће примати, разумевати изговорене наредбе и следити заповести што се, на пример, може употребити при управљању, космичким бродом. Због чега би то било тако значајно? Пре свега, космонаути се тешко покрећу у својим оделима. Упркос недостатку тежине, њима врло тешко па да сваки покрет руку, тешко им је да контролишу покрете, притисну дирке, намештају полуге, окрећу развођу дугмад и тако даље. Међутим, при огромној брзини лета потребни импулси за управљање морају да следе што је могуће брже. Зато би систем управљања који би аутоматски реаговао на кратке команде, био идеалан. Такав је данас аутомат помагао би не само космонаутима већ и пилотима који управљају авионима. Стручњаци су израчунали да авион на млазни погон, који лети просечном брзином звука, пређе један ки-

лометар за врло кратко време. То време је потребно пилоту да погледом пређе од спољашњег света на инструменте у кабини и опет напрег. Уколико за ово време пилот начини ма какав други покрет, авион у међувремену прелази 2—3 километра даље. Дакле, и овде би помагао аутомат, који разуме говор.

КРАТКА СРЕЋА

Жеља Евана Петерсена се остварила: поставили су га за заповедника ватрогасне станице у малом данском граду Одеру. Тек што се вратио из станице кући да радосну вест саопшти породици, одјекнула је ватрогасна сирена за узбуну: »Нећу да идем — помислио је Петерсен — то момци

хоће да се нашале с новим заповедником«.

Исте вечери је дознао да је његова ватрогасна станица изгорела до темеља.

ЗА ЛЕПОТУ ПАСА

У извесним специјализованим француским радњама могу се купити боје за псе и мачке, помоћу којих се псећа црна длака претвара у белу или мачија риба у сиву и обротно. Кад нова боја временом досади власнику довољно је да се длака пребрише влажним сунђером па да се врати стара. Како се при том осећају животиње, то у упутству за бојење не пише.

РАЗОБЛИЧЕНА БОЖАНСТВА

Некад давно у једној земљи на Истоку постојало је једно надалеко чувено пророчиште. За разлику од осталих пророчишта кроз његова уста говорило је не једно божанство, већ три: бог Истине, бог Лажи и бог Дипломатије. Та божанства била су представљена потпуно једнаким киповима поређаним у једном реду иза олтара пред којим су се клањали људи који би дошли да траже савет. »Богови« су увек спремно одговарали на сва питања. Али, како су личили један на другог, нико није могао да зна да ли му је одговорио бог Истине коме треба веровати, да ли бог Лажи који увек говори неистину, или бог Дипломатије који може и да слаже и да каже истину. Све је то ишло напред свештеницима и доприносило популарности пророчишта: ма шта одговорили, »богови« су увек били у праву.

Али, једном се нашао човек који је науком да докучи који је који бог. Ушао је у храм и запитио бога који је био на левој страни:

— Ко стоји поред тебе?
— Бог Истине — гласио је одговор.
Тада је он запитио бога који је био у средини:

— Ко си ти?
— Бог Дипломатије — одговорио је овај.
Последње питање човек је задао богу на десној страни:

— Ко стоји поред тебе?
— Бог Лажи — одговорио је.

— Сад ми је све јасно — рекао је човек.

Шта је човек закључио из одговора три божанства?

Одговор:
— Бог Истине је у праву, Бог Лажи је у праву, Бог Дипломатије је у праву.

ПРАСТАРИ БРЗИ БРОДОВИ

Међу старим бродовима на весла најбржим су се сматрале бродови са три реда весала који су пловили брзином од осам до девет чворова на сат. Таквим бродовима било је потребно десет дана да стигну од Рима до Египта.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) речни ри бар, 3) део молекула, 9) нотес, 10) име књижевника Жуванчића, 11) ди залица, 12) предлог, 13) показна заменица, 15) лична заменица, 16) стара мера за тежину, 18) Херцеговац, 20) пас, 22) бања у Беолији, 24) острво у Средоземном мору, 26) збор певача, 27) врста арбе, 28) северноамеричка филмска глумица (Дорис), 31) савремени совјетски филмски режисер (Абрахам), 33) су гласник и самогласник, 35) град у Француској, 37) афирмација, 38) староседелац Балканског полуострва, 40) поново, 42) подстицај, инспирација, 43) главни град Јордана, 44) општинско подручје.

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10				11			
12			13	14		15	
16		17		18		19	
		20	21		22	23	
24				25			
26			27			28	
		29	30		31	32	
33	34		35		36	37	
38		39			40	41	
42							
43						44	

Усправно: 1) тропско дрво, 2) пропагандни листић, 3) телефонски позив, 4) осушена трава, 5) сидро, лентер, 6) град у старој Феникији, 7) сирће, 8) главни град Филипина, 14) облик при чања о неком догађају, 17) сазвучје тонова, 19) највећа филмска награда, 21) слово латинице, 23) свеза, 24) улична заменица, 25) име глумица Монтана, 26) део женске одеће, 28) дилетант, 30) биоскоп-меле, 38) мост, 40) алам, 41) Астер, 42) уже, 43) тил, 44) ера.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) долином, 7) трс, 8) залив, 10) Ремс, 12) лира, 13)

НАПРАВИ САМ

УКРАСИ ОД СЛАМЕ

Овога пута слама неће бити једини материјал од кога ћете правити ову вредну селанску и њену маду кћи, већ ће послужити само као додатак. За то ће вам бити потребни комади ткањине и тања жица.

Како што сте и досад радили најпре направите на папирну фигуру селанку и описите је. Вањованска која је кренула да изграбуља врт нека буде дуга 12 сантиметара а њена кћи око 6 сантиметара.

Ткањину (неко преостало парче платна или фланела) исцртајте у више трака које ће вам касније послужити за хаљинку селанке.

Од папира, старих крпича или клупчета изните начините лоптицу и покријте је траком од платна. То ће бити глава. На њој ћете касније нацртати прстом оловком или тушем очи, нос и уста (цртеж број 1). Траке испод главе чврсто увежите, а уместо косе залепите неколико сламки на чело (цртеж број 2).

Парче тање жице дугачко 12 сантиметара обавијте сламом па преко ње ставите ткањину — руке. На један сантиметар од оба краја увежите врпцом у боји и обавијте »шакве« (цртеж број 3).

У траке испод главе ставите попречно руке и око паса ове траке увежите рафијом или врпцом у боји. С тим што сте »бисту« претходно испунили сламом. Такође и испод паса ставите сламу а за сукну употребите много шире исечене траке од платна. Да би селанка имала и кецељу уметните у пај, једну траку и пресавијте је.

На крају забрадите селанку марамом исеченом у облику троугла (слика број 3) а у кецељу ставите неколико сламки, или јој о руку окачите ведро или корпуну да би лепше изгледала.

Деојчица се прави на исти начин, само је упола мања.

(Наставиће се)

ПОДВИЗИ КОЈИ СЕ ПАМТЕ

Четрнаестогодишњи дечак Семјон Петровић Малафајев случајно је доспео у један пук Црвене армије и ту остао до краја рата поставши његов најхрабрији борац

НАЈМЛАЂИ —
НАЈХРАБРИЈИ

Јула 1941. године немачке моторизоване јединице надирале су према Витебској области. Непријатељ се приближавао и самом центру области, граду Витебску. Јединице Црвене армије повлачиле су се смењујући се у предњим борбеним линијама. И дечји дом из Витебске припремао се за евакуацију. Малишани су већ могли да чују одјеке борбе која се све више приближавала. Изненада се пред вратима дома зауставио један пук. Борци су брзо поскакали из камиона и продужили пешке, а уместо њих камионе су испунили дечаки и девојчице, чију је безбрижну игру прекинуо ратни вихор.

— Где је Сења? Нема Сење? — повикаше дечаки из камиона. Бука мотора заглушавала је њихове гласине.

Четрнаестогодишњи дечак Семјон Петровић Малафајев рано је остао без родитеља. Живео је и учио школу у дому. Када су се врата дома отворила и када су их борци по чели убацивали у камионе, Семјон или Сења, како су га његови вршњаци звали, отргао се борцу из руку и уместо у камион утрчао у колоно пука. Док су се дечаки бринули за свога друга, он им је из колоне махао руком док га год се нису изгубили из вида. Остао је са пуком. Једно време су га борци скривали од командира чете, али после десетак километара марша, заповедник га примети, зачути се и упита га:

— Шта ћеш ти овде! Ми ратујемо, а не перемо пелене. Сења је хукао, али се из колоне није мишао.

Онда је командант батаљона одобрио да Сења остане у јединици. У почетку су га

борбе и бескрајни маршеви исцрпљивали. Био је без оружја. За време окршаја остављали су га у другим јединицама да не би страдао, а када би се борба завршавала узимали га натраг у чету. Борци су га назвали син пука. Сења се појало командир чете: неће више да остаје у позадини. Скројили су му униформу по мери и дали му оружје. Отада ниједна борба није прошла без њега. Растао је у борбеној колони пука, на положајима витеб-

ског фронта, у јуришима на немачке бункере и митраљеска гнезда. Његови ратни подвизи почели су да се ређају један за другим, као на филму.

Растао је у јуришима

Јануара 1945. године, у току напада на Варшаву, из једног бункера два непријатељска митраљеза су непрекидно рафалима заустављала јуриш батаљона. Сења је непријатељу допуцао до њих, изненада скочио, засуо их ватром и — они су ућутали. Батаљон је наставио напад. Сутрадан му је командант батаљона пред стројем доделио Орден за храброст.

Почетком фебруара месеца, приликом форсирања реке

је његов батаљон покушавао да јуришем заузме једно утврђено село. Непријатељ се грчевито бранио митраљезима, који су били постављени на прозорима кућа и по сеоским дворштима. Када је оценио где је главно упориште непријатеља, проваукао се кроз њихов положај и ликвидирао два митраљеска гнезда са по четири митраљеза и посадом. Али Сења још није био задовољан. Наставио је да се шуња кроз мрклу ноћ, провлачио се дворштима, нападао муњевито с леђа и уништио још шест немачких митраљеза са посадама. Његово присуство у позадни непријатеља изазвало је праву панику. Немци нису знали шта се дешава. Заглушујућа пуцњава је онемогућа

зима причало се у чети, у пуку и дивизији. Испредале су се приче и рађале једна за другом легенде о Сењиној храбрости. Тако је 20. априла у бици за Бернау митраљезом крчио пут својој чети. На запрепашћење Немаца упао је у њихове положаје и уништио четири митраљеза са посадама које су покушале да се бране.

Заплењен топ

Само неколико дана касније, 26. априла, после артиљеријске ватре пук је пошао на јуриш. Међу првима који су прешли непријатељску линију иза које су се огорчено браниле немачке јединице, био је и Сења. Опер је требало савладати немачке митраљезе. Сења је рафалима уништио и два камиона с муницијом. Сутрадан, у бици за град Готов, сведок његове храбрости био је сам командант пука. Немци су противнападом хтели да задрже своје положаје, па су узастопним јуришима успели да дођу до сањих пуковских положаја. Сењин митраљез је непрекидно тукао и кад су се Немци повукли, пред његовим митраљезом је остало 30 немачких војника. Командант се изненадио када је после јуриша угледао Сењу како пред собом тера 15 заробљених немачких војника. Војници су гурали и један исправан топ. Касније је доваукао и два немачка аутомобила.

Командант пука га је истога дана предложио за Орден Црвене заставе.

Тридесетог априла Сења је у једном окршају заробио 20 немачких војника и два топа. Његова лична храброст и самоиницијатива у борби до последњег дана рата сврстали су га у ред најбољих бораца отаџбинског рата Совјетског Савеза.

Двадесет година после завршетка рата, срећујући архиву о одликованим јунацима, Персонална управа Црвене армије пронашла је указ и одликовања Семјона Петровића Малафајева, за које је предложено у току рата а није их добио.

Прошле године, војни комесар Витебске области позвао је Сењу и у присуству представника политичких организација пошто су евоциране успомене на његово јунаштво, доделио му Орден славе другог реда и Орден Црвене заставе.

Одре, Сења је својом храброшћу омогућио чети да пређе на другу обалу реке. Пун час водио је борбу са непријатељским митраљезима, који су по сваку цену хтели да баце чету са обале у воду. За овај подвиг Сења је одликован Орденом славе трећег реда.

Сења је био ненадмашан у борби са немачким митраљезима, упадао је у њихова гнезда и бункере изненада и смело. Један од његових подвига одиграо се 2. марта док

вала да дознају одакле рафали долазе, а када би сазнали било је касно. Митраљези су изненада заћутали, а чета је искористила овај тренутак и пробила се кроз небрањени непријатељски положај.

Команда пука је одмах била обавештена о новом Сењином подвигу и предложила га је за Орден славе другог реда.

Дечак који је напустио своје вршњаче и ушао у колону пука борио се свим срцем за отаџбину. О његовим подвигима

МОРЕ СКРИВА БЛАГО...

дужне су да утврде коме припада ствар извањена с морског дна и да о томе извести њеног законског власника. Значи, сви они који желе да траже потонуле бродове морају се обратити адмиралитету.

Неки други бродови „Непобедиве армаде“ потонули су крај обала Ирске и на ушћу реке Бунхед са златницима чија се вредност такође процењује на милијарде. И на дну мореуза Бласкет лежи благо „Непобедиве армаде“. Становници обалских насеља у Бласкету често су налазили на песку златнике које су изабављали таласи.

Најстарији брод за који се зна да је претрпео бродолом крај британских обала била је викингска ратна лађа „Јалл“ потонула 1151. године у заливу Гулбервик на Шетландским острвима. Стари лепописи кажу да је кључ „Јалла“ био покривен златним плочама. Недалеко од „гроба“ овог древног брода почива још примамљивији плен: „Камерланд“ брод потонуо 1644. године у близини Источног Скориса који је у својој утроби носио 3 милиона фундација и неколико сандука златника.

Златац новац и драгоцености расути су по дну мора и

код Дандија, на северозападном обали Шкотске. Године 1650. Кромвел је упутио генерала Монка да угуши буну шкотских устаника. Најбогатији међу устаницима склонили су се у Данди поневши са собом и своје благо. Монк је 1651. године на јуриш заузео град и запленио све што је у њему нашао. Рачуна се да вредност заплениога блага износи преко 10 милијарди динара. Монк је опремио флоту од 60 великих једрењака. Али, његова флота није ни стигла да се отисне на море: дигла се бура и, како пишу хроничари, „бродови су нестали пред очима града, богатство није напустило за лив Теј...“

Два велика брода настрада су крај обале Велса. „Јојам Чартер“, који је пловио за Ливерпул са златом из Аустралије, потонуо је ту 1859. године. На броду су се налазиле златне полуге вредности од око 200 милиона динара, а и многи путници — копачи злата враћали су се у Енглеску са личним драгоценостима.

Не тако давно откривени су остаци брода „Ројал Џорџ“ чија је злосрећна судбина веома поучна. Године 1782. ова фрегата са 108 топова била је укотљена у Пор-

тсмуту. На броду се налазио драгоцен ратни плен. Да би одржао дисциплину капетан брода није дозволио посади да изиђе на обалу. Морнари су му се покорили. Али, једне вечери када је капетан сам напустио брод и изишао у град да се проведе, морнари су приредили себи забаву. Тешко је рећи како је та забавна изгледала, али је свакако морала бити веома бурна јер се на дну брода појавила пукотина кроз коју је вода незадрживо продрла и ускоро је „Ројал Џорџ“ отишао на дно. Када се после провода капетан вратио у пристаниште и није нашао свој брод, онемео је од страха.

Трагање за подводним богатством скопчано је с великим ризиком и захтева огроман физички напор. Али, постоји благо за којим се може трагати а да се чак ни не ге не поквасе. Оно лежи у земљи коју су Енглези отели од мора у рејону залива Уош: ту је у своје време немарни и необуздани краљ Јован Без Земље „посејао“ крунске драгоцености.

И тако гњурци намеравају да предузму занимљив али и ризичан подухват. Да ли ће се наћи благо које чува и крије море?

Јесте ли већ чули

да...

... праћка спада у најстарија човекова оруђа. У старом веку

њима је била наоружана лака пешадија Египћана, Асираца, Грка и Картагинаца.

... све до 17. века бродови су грађени на основу искустава и умешности које су занатлије — бродоградитељи стицали радом и преносили их с генерације на генерацију.

... пустиње захваљујући око двадесет одсто укупног копна на нашој планети.

... прву машину за рачунање која је примењена у пракси конструисао је 1642. године француски научник Блез Паскал. Комбинацијом зупчаника на овој машини могло се сабирати и одузимасти. На ос-

нову Паскалове машине, немачки математичар Готфрид Лајбниц конструисао је 1694. године савршенију рачунску машину која се заснивала на принципу ротације дискова.

... прве ракете помињу се у легендама Египћана и Кинеза. Кинеско порекло ракете несумњиво потврђују Арабљани који су за њу сазнали вероватно преко Индије и који су је назвали „стрелом из Кине“.

... прву подморницу конструисао је у Енглеској холандски лекар Корнелијус Дребел 1620. године. Подморница је

била од дрвета, обложена кожом, могла је да зарони 3 до 5 метара у дубину, а покретала се помоћу весела.

... од 1000 килограма стабилна дана добије се око 140 килограма влакна — и 100 килограма семена.

... што се море брже смрзава морски лед је слабији. Пошто се временом со издваја из леда, лед временом губи од своје снаге.

... прву либелу, справу за постављање равни у хоризонталан положај, конструисао је енглески физичар и филозоф Роберт Хук (1635—1703).

... код индијанског племена Чипвејан постојао је обичај да мушкарци кад му се роди син потпуно одбаце своје лично име и отада се само назива оцем „тог и тог“. Исти обичај влада и у већем делу Полинезије.

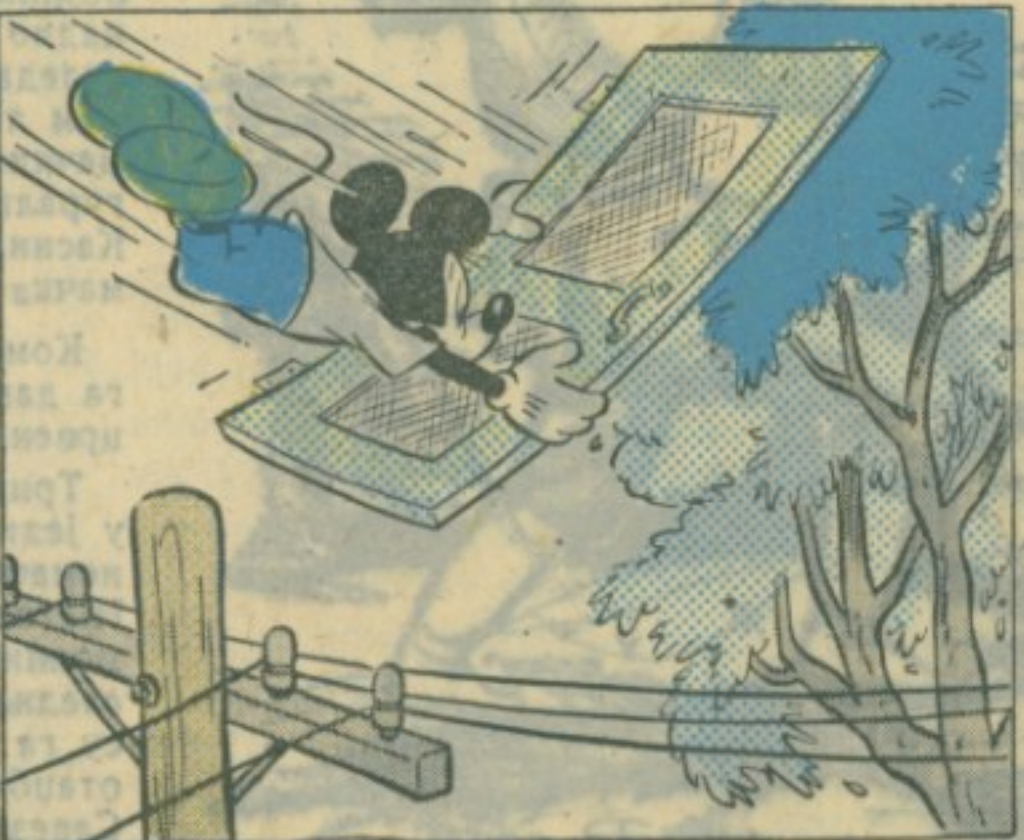
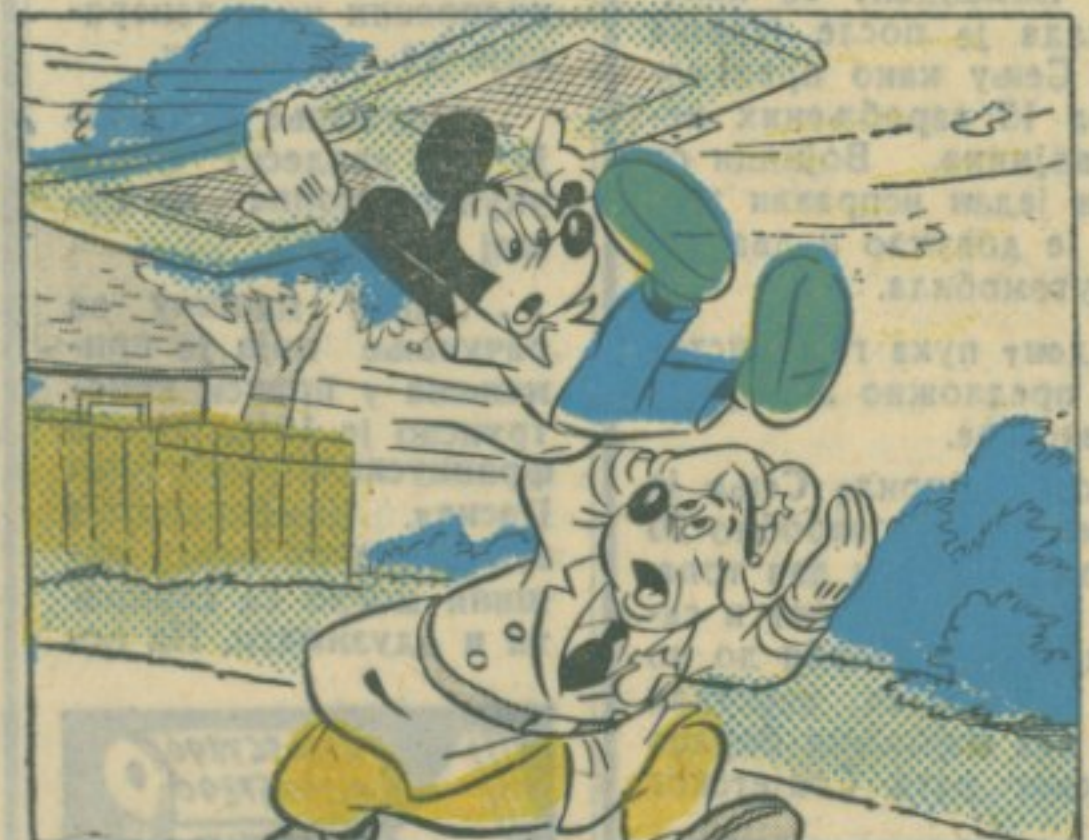
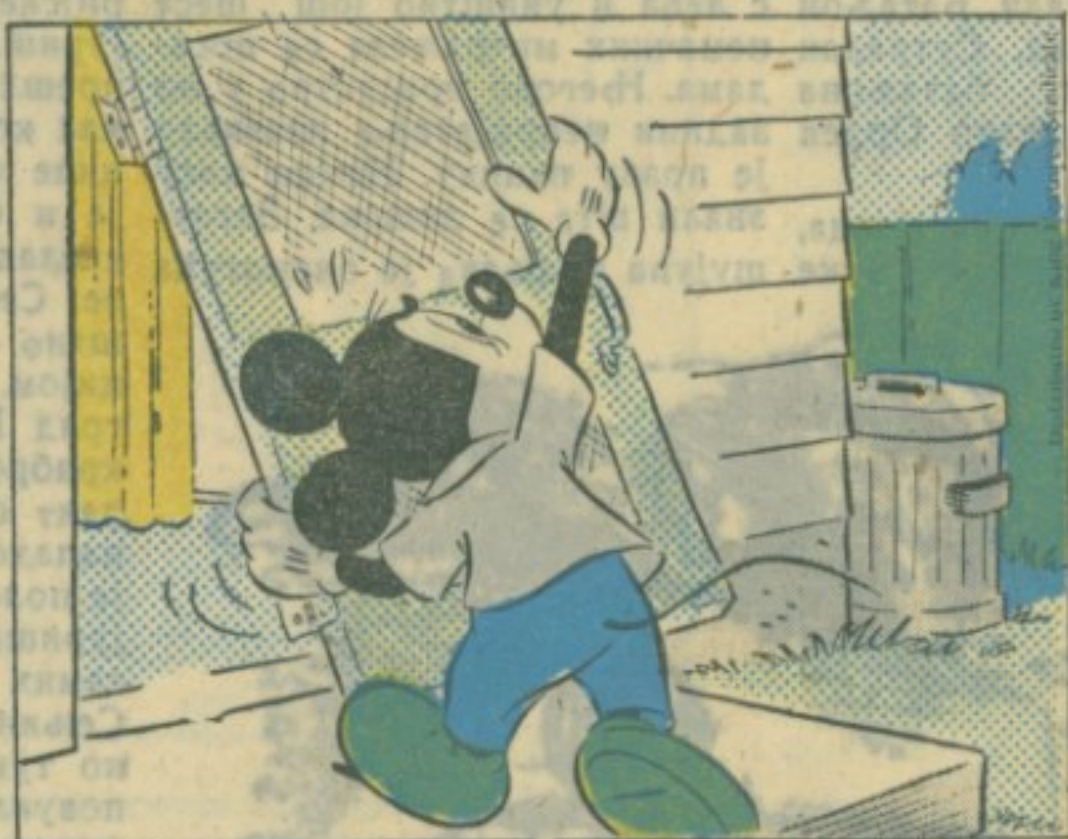
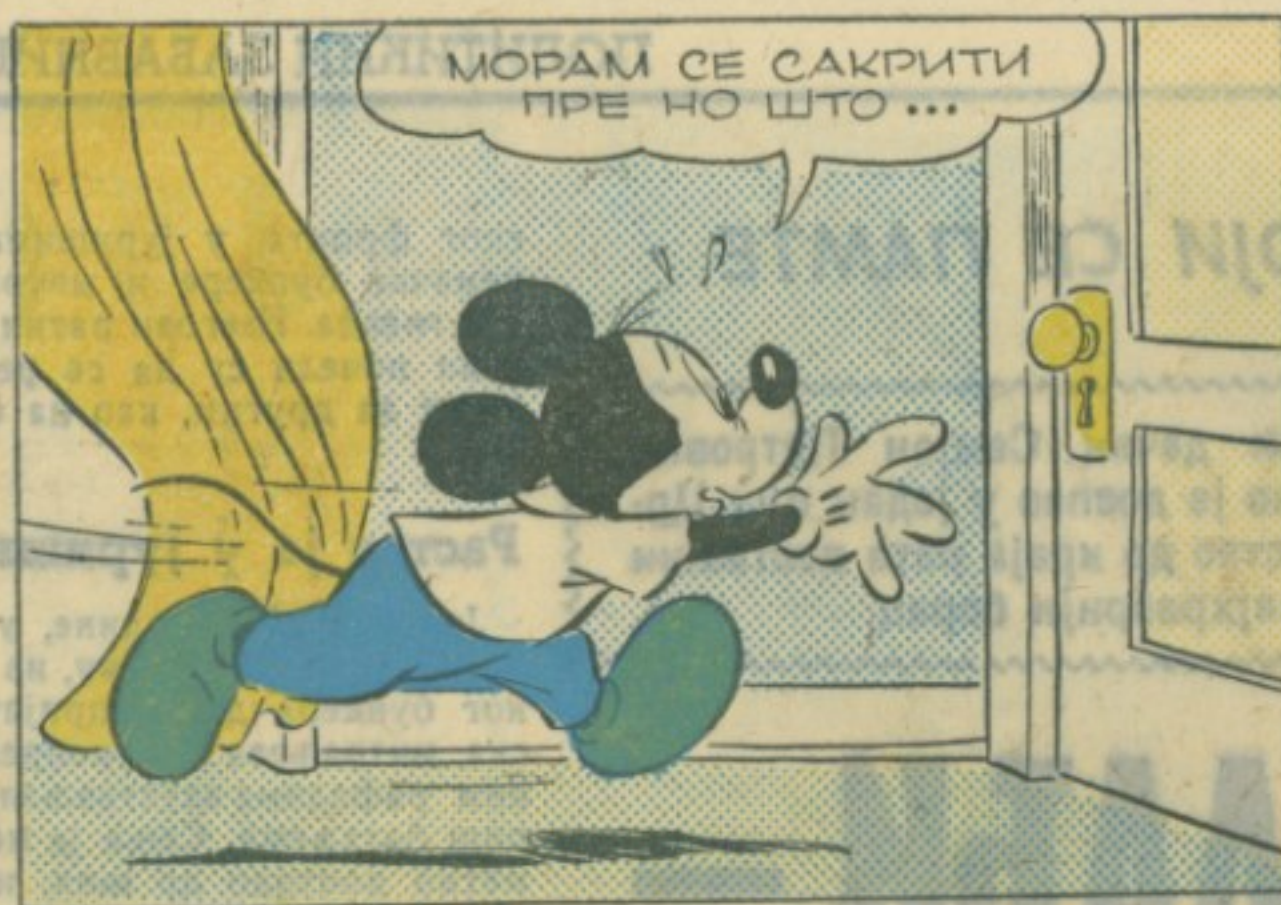

Од давнина још постоје легенде о небројаном благу разбијеном у мору око Британских острва. Приче о њему препричавају се и данас а жеља да се до њега дође не гаси се у људима. Крајем 1965. године у Енглеској су се нашли представници држава, које се могу похвалити да имају најискусније гњурце и стручњаке за подводну археологију. Тон разговорима дали су италијански стручњаци. Изјавили су: „Треба само да пружимо руку у море и добићемо стотине милијарди. Довољно је да имамо акваланге“. Уздржљивији и хладнокрвнији Британци одговорили су им да тражење блага неће бити лако. Подводне истраживаче ометаће у њиховом раду покретни песак на морском дну, јаке плиме и лоша видљивост под водом.

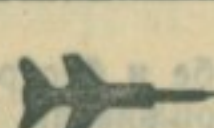
Лондонски Тауер дао је не давно читаво богатство за бронзани топ извањен из мо-

WALT
Disney

МИКИ

ЏОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК
РОБИН

